

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 103

14 Μαΐου 2007

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3560

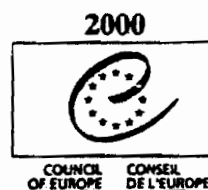
*Κύρωση και εφαρμογή της Σύμβασης ποινικού δικαίου
για τη διαφθορά και του Πρόσθετου σ' αυτήν Πρω-
τοκόλλου.*

**Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ**

Εκδίδουμε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

Άρθρο πρώτο

Κυρώνεται και έχει την ισχύ της παραγράφου 1 του άρθρου 28 του Συντάγματος η Σύμβαση ποινικού δικαίου για τη διαφθορά, που υπογράφηκε στο Στρασβούργο στις 27 Ιανουαρίου 1999 και το Πρόσθετο Πρωτόκολλο στη Σύμβαση ποινικού δικαίου για τη διαφθορά, που υπογράφηκε στο Στρασβούργο στις 15 Μαΐου 2003, το κείμενο των οποίων σε πρωτότυπο στην αγγλική και γαλλική γλώσσα και σε μετάφραση στην ελληνική, έχει ως εξής:

Criminal Law Convention on Corruption

of 27 January 1999

Convention pénale sur la corruption

du 27 janvier 1999

Certificate of correction

of the text of Article 39, paragraph 5, French version only

Procès-verbal de rectification

du texte de l'article 39, paragraphe 5, version française uniquement

Strasbourg, 21.I.2000

**Certificate
of the Secretary General
of the Council of Europe**

concerning the correction of the text of Article 39,
paragraph 5, French version only,
of the Criminal Law Convention on Corruption,
signed at Strasbourg, on 27 January 1999

Noting that the English and French texts of
paragraph 5 of Article 39 of the Criminal Law
Convention on Corruption (ETS No. 173, 1999),
signed in Strasbourg on 27 January 1999, are not
fully concordant;

Noting that the French version contains a material
error that was already contained in the text which
was adopted by the Committee of Ministers at
their 103rd Session on 4 November 1998;

Whereas the Committee of Ministers, at the
687th meeting of the Ministers' Deputies, held
on 16 November 1999, approved the correction
of the French text of the said Convention,

The Secretary General of the Council of Europe
hereby certifies as follows:

In the French text of paragraph 5 of Article 39,
the word "troisième" is replaced by the word
"trentième".

Done at Strasbourg, on 21 January 2000.

Walter SCHWIMMER
Secretary General
Secrétaire Général

Certified a true copy of the sole original document in
English and French, deposited in the archives of the
Council of Europe.

The Director of Legal Affairs of the Council of Europe,

**Procès-verbal
du Secrétaire Général
du Conseil de l'Europe**

concernant la rectification du texte de l'article 39,
paragraphe 5, version française uniquement,
de la Convention pénale sur la corruption,
signée à Strasbourg, le 27 janvier 1999

Constatant que la concordance des textes français
et anglais du paragraphe 5 de l'article 39 de la
Convention pénale sur la corruption (STE n° 173,
1999), signée à Strasbourg le 27 janvier 1999, est
imparfaite;

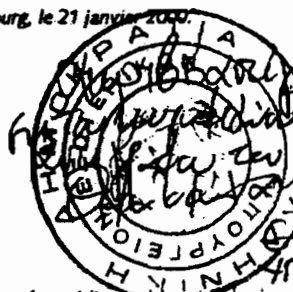
Constatant que la version française comporte une
erreur matérielle qui figurait déjà dans le texte qui
a été adopté par le Comité des Ministres lors de
sa 103e Session, le 4 novembre 1998;

Considérant que le Comité des Ministres, au cours
de la 687e réunion des Délégués, tenue à Strasbourg
le 16 novembre 1999, a approuvé la rectification
du texte français de ladite Convention,

Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe
certifie, par les présentes, ce qui suit:

Dans le texte français du paragraphe 5 de l'article 39,
le mot «troisième» est remplacé par le mot
«trentième».

Fait à Strasbourg, le 21 janvier 2000.

Copie certifiée conforme à l'exemplaire original unique
en langues française et anglaise, déposé dans les
archives du Conseil de l'Europe.

Le Directeur des Affaires juridiques du Conseil de l'Europe,

Guy DE VIE

**Criminal Law Convention
on Corruption**

**Convention pénale
sur la corruption**

Preamble

The member States of the Council of Europe and the other States signatory hereto,

Considering that the aim of the Council of Europe is to achieve a greater unity between its members;

Recognising the value of fostering co-operation with the other States signatories to this Convention;

Convinced of the need to pursue, as a matter of priority, a common criminal policy aimed at the protection of society against corruption, including the adoption of appropriate legislation and preventive measures;

Emphasising that corruption threatens the rule of law, democracy and human rights, undermines good governance, fairness and social justice, distorts competition, hinders economic development and endangers the stability of democratic institutions and the moral foundations of society;

Believing that an effective fight against corruption requires increased, rapid and well-functioning international co-operation in criminal matters;

Welcoming recent developments which further advance international understanding and co-operation in combating corruption, including actions of the United Nations, the World Bank, the International Monetary Fund, the World Trade Organisation, the Organisation of American States, the OECD and the European Union;

Having regard to the Programme of Action against Corruption adopted by the Committee of Ministers of the Council of Europe in November 1996 following the recommendations of the 19th Conference of European Ministers of Justice (Valletta, 1994);

Recalling in this respect the importance of the participation of non-member States in the Council of Europe's activities against corruption and welcoming their valuable contribution to the implementation of the Programme of Action against Corruption;

Further recalling that Resolution No. 1 adopted by the European Ministers of Justice at their 21st Conference (Prague, 1997) recommended the speedy implementation of the Programme of Action against Corruption, and called, in particular, for the early adoption of a criminal law convention providing for the co-ordinated incrimination of corruption offences, enhanced co-operation for the prosecution of such offences as well as an effective follow-up mechanism open to member States and non-member States on an equal footing;

Bearing in mind that the Heads of State and Government of the Council of Europe decided, on the occasion of their Second Summit held in Strasbourg on 10 and 11 October 1997, to seek common responses to the challenges posed by the growth in corruption and adopted an Action Plan which, in order to promote co-operation in the fight against corruption, including its links with organised crime and money laundering, instructed the Committee of Ministers, *inter alia*, to secure the rapid completion of international legal instruments pursuant to the Programme of Action against Corruption;

Considering moreover that Resolution (97) 24 on the 20 Guiding Principles for the Fight against Corruption, adopted on 6 November 1997 by the Committee of Ministers at its 101st Session, stresses the need rapidly to complete the elaboration of international legal instruments pursuant to the Programme of Action against Corruption;

In view of the adoption by the Committee of Ministers, at its 102nd Session on 4 May 1998, of Resolution (98) 7 authorising the partial and enlarged agreement establishing the "Group of States against Corruption - GRECO", which aims at improving the capacity of its members to fight corruption by following up compliance with their undertakings in this field,

Have agreed as follows:

Chapter I - Use of terms

Article 1 - Use of terms

For the purposes of this Convention:

- a "public official" shall be understood by reference to the definition of "official", "public officer", "mayor", "minister" or "judge" in the national law of the State in which the person in question performs that function and as applied in its criminal law;
- b the term "judge" referred to in sub-paragraph a above shall include prosecutors and holders of judicial offices;
- c in the case of proceedings involving a public official of another State, the prosecuting State may apply the definition of public official only insofar as that definition is compatible with its national law;
- d "legal person" shall mean any entity having such status under the applicable national law, except for States or other public bodies in the exercise of State authority and for public international organisations.

Chapter II - Measures to be taken at national level

Article 2 - Active bribery of domestic public officials

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law, when committed intentionally, the promising, offering or giving by any person, directly or indirectly, of any undue advantage to any of its public officials, for himself or herself or for anyone else, for him or her to act or refrain from acting in the exercise of his or her functions.

Article 3 - Passive bribery of domestic public officials

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law, when committed intentionally, the request or receipt by any of its public officials, directly or indirectly, of any undue advantage, for himself or herself or for anyone else, or the acceptance of an offer or a promise of such an advantage, to act or refrain from acting in the exercise of his or her functions.

Article 4 - Bribery of members of domestic public assemblies

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law the conduct referred to in Articles 2 and 3, when involving any person who is a member of any domestic public assembly exercising legislative or administrative powers.

Article 5 - Bribery of foreign public officials

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law the conduct referred to in Articles 2 and 3, when involving a public official of any other State.

Article 6 - Bribery of members of foreign public assemblies

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law the conduct referred to in Articles 2 and 3, when involving any person who is a member of any public assembly exercising legislative or administrative powers in any other State.

Article 7 - Active bribery in the private sector

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law, when committed intentionally in the course of business activity, the promising, offering or giving, directly or indirectly, of any undue advantage to any persons who direct or work for, in any capacity, private sector entities, for themselves or for anyone else, for them to act, or refrain from acting, in breach of their duties.

Article 8 - Passive bribery in the private sector

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law, when committed intentionally, in the course of business activity, the request or receipt, directly or indirectly, by any persons who direct or work for, in any capacity, private sector entities, of any undue advantage or the promise thereof for themselves or for anyone else, or the acceptance of an offer or a promise of such an advantage, to act or refrain from acting in breach of their duties.

Article 9 - Bribery of officials of international organisations

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law the conduct referred to in Articles 2 and 3, when involving any official or other contracted employee, within the meaning of the staff regulations, of any public international or supranational organisation or body of which the Party is a member, and any person, whether seconded or not, carrying out functions corresponding to those performed by such officials or agents.

Article 10 - Bribery of members of international parliamentary assemblies

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law the conduct referred to in Article 4 when involving any members of parliamentary assemblies of international or supranational organisations of which the Party is a member.

Article 11 - Bribery of judges and officials of international courts

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law the conduct referred to in Articles 2 and 3 involving any holders of judicial office or officials of any international court whose jurisdiction is accepted by the Party.

Article 12 - Trading in influence

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law, when committed intentionally, the promising, giving or offering, directly or indirectly, of any undue advantage to anyone who asserts or confirms that he or she is able to exert an improper influence over the decision-making of any person referred to in Articles 2, 4 to 6 and 9 to 11 in consideration thereof, whether the undue advantage is for himself or herself or for anyone else, as well as the request, receipt or the acceptance of the offer or the promise of such an advantage, in consideration of that influence, whether or not the influence is exerted or whether or not the supposed influence leads to the intended result.

Article 13 - Money laundering of proceeds from corruption offences

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law the conduct referred to in the Council of Europe Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of the Products from Crime (ETS No. 141), Article 6, paragraphs 1 and 2, under the conditions referred to therein, when the predicate offence consists of any of the criminal offences established in accordance with Articles 2 to 12 of this Convention, to the extent that the Party has not made a reservation or a declaration with respect to these offences or does not consider such offences as serious ones for the purpose of their money laundering legislation.

Article 14 - Account offences

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as offences liable to criminal or other sanctions under its domestic law the following acts or omissions, when committed intentionally, in order to commit, conceal or disguise the offences referred to in Articles 2 to 12, to the extent the Party has not made a reservation or a declaration:

- a creating or using an invoice or any other accounting document or record containing false or incomplete information;
- b unlawfully omitting to make a record of a payment.

Article 15 - Participatory acts

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law aiding or abetting the commission of any of the criminal offences established in accordance with this Convention.

Article 16 - Immunity

The provisions of this Convention shall be without prejudice to the provisions of any Treaty, Protocol or Statute, as well as their implementing texts, as regards the withdrawal of immunity.

Article 17 - Jurisdiction

- 1 Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish jurisdiction over a criminal offence established in accordance with Articles 2 to 14 of this Convention where:
 - a the offence is committed in whole or in part in its territory;
 - b the offender is one of its nationals, one of its public officials, or a member of one of its domestic public assemblies;
 - c the offence involves one of its public officials or members of its domestic public assemblies or any person referred to in Articles 9 to 11 who is at the same time one of its nationals.
- 2 Each State may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, by a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, declare that it reserves the right not to apply or to apply only in specific cases or conditions the jurisdiction rules laid down in paragraphs 1 b and c of this article or any part thereof.
- 3 If a Party has made use of the reservation possibility provided for in paragraph 2 of this article, it shall adopt such measures as may be necessary to establish jurisdiction over a criminal offence established in accordance with this Convention, in cases where an alleged offender is present in its territory and it does not extradite him to another Party, solely on the basis of his nationality, after a request for extradition.
- 4 This Convention does not exclude any criminal jurisdiction exercised by a Party in accordance with national law.

Article 18 - Corporate liability

- 1 Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to ensure that legal persons can be held liable for the criminal offences of active bribery, trading in influence and money laundering established in accordance with this Convention, committed for their benefit by any natural person, acting either individually or as part of an organ of the legal person, who has a leading position within the legal person, based on:
 - a power of representation of the legal person; or
 - an authority to take decisions on behalf of the legal person; or
 - an authority to exercise control within the legal person;

as well as for involvement of such a natural person as accessory or instigator in the above-mentioned offences.

- 2 Apart from the cases already provided for in paragraph 1, each Party shall take the necessary measures to ensure that a legal person can be held liable where the lack of supervision or control by a natural person referred to in paragraph 1 has made possible the commission of the criminal offences mentioned in paragraph 1 for the benefit of that legal person by a natural person under its authority.
- 3 Liability of a legal person under paragraphs 1 and 2 shall not exclude criminal proceedings against natural persons who are perpetrators, instigators of, or accessories to, the criminal offences mentioned in paragraph 1.

Article 19 – Sanctions and measures

- 1 Having regard to the serious nature of the criminal offences established in accordance with this Convention, each Party shall provide, in respect of those criminal offences established in accordance with Articles 2 to 14, effective, proportionate and dissuasive sanctions and measures, including, when committed by natural persons, penalties involving deprivation of liberty which can give rise to extradition.
- 2 Each Party shall ensure that legal persons held liable in accordance with Article 18, paragraphs 1 and 2, shall be subject to effective, proportionate and dissuasive criminal or non-criminal sanctions, including monetary sanctions.
- 3 Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to enable it to confiscate or otherwise deprive the instrumentalities and proceeds of criminal offences established in accordance with this Convention, or property the value of which corresponds to such proceeds.

Article 20 – Specialised authorities

Each Party shall adopt such measures as may be necessary to ensure that persons or entities are specialised in the fight against corruption. They shall have the necessary independence in accordance with the fundamental principles of the legal system of the Party, in order for them to be able to carry out their functions effectively and free from any undue pressure. The Party shall ensure that the staff of such entities has adequate training and financial resources for their tasks.

Article 21 – Co-operation with and between national authorities

Each Party shall adopt such measures as may be necessary to ensure that public authorities, as well as any public official, co-operate, in accordance with national law, with those of its authorities responsible for investigating and prosecuting criminal offences:

- a by informing the latter authorities, on their own initiative, where there are reasonable grounds to believe that any of the criminal offences established in accordance with Articles 2 to 14 has been committed, or
- b by providing, upon request, to the latter authorities all necessary information.

Article 22 – Protection of collaborators of justice and witnesses

Each Party shall adopt such measures as may be necessary to provide effective and appropriate protection for:

- a those who report the criminal offences established in accordance with Articles 2 to 14 or otherwise co-operate with the investigating or prosecuting authorities;
- b witnesses who give testimony concerning these offences.

Article 23 – Measures to facilitate the gathering of evidence and the confiscation of proceeds

- 1 Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary, including those permitting the use of special investigative techniques, in accordance with national law, to enable it to facilitate the gathering of evidence related to criminal offences established in accordance with Article 2 to 14 of this Convention and to identify, trace, freeze and seize instrumentalities and proceeds of corruption, or property the value of which corresponds to such proceeds, liable to measures set out in accordance with paragraph 3 of Article 19 of this Convention.
- 2 Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to empower its courts or other competent authorities to order that bank, financial or commercial records be made available or be seized in order to carry out the actions referred to in paragraph 1 of this article.
- 3 Bank secrecy shall not be an obstacle to measures provided for in paragraphs 1 and 2 of this article.

Chapter III – Monitoring of implementation**Article 24 – Monitoring**

The Group of States against Corruption (GRECO) shall monitor the implementation of this Convention by the Parties.

Chapter IV – International co-operation**Article 25 – General principles and measures for international co-operation**

- 1 The Parties shall co-operate with each other, in accordance with the provisions of relevant international instruments on international co-operation in criminal matters, or arrangements agreed on the basis of uniform or reciprocal legislation, and in accordance with their national law, to the widest extent possible for the purposes of investigations and proceedings concerning criminal offences established in accordance with this Convention.
- 2 Where no international instrument or arrangement referred to in paragraph 1 is in force between Parties, Articles 26 to 31 of this chapter shall apply.
- 3 Articles 26 to 31 of this chapter shall also apply where they are more favourable than those of the international instruments or arrangements referred to in paragraph 1.

Article 26 – Mutual assistance

- 1 The Parties shall afford one another the widest measure of mutual assistance by promptly processing requests from authorities that, in conformity with their domestic laws, have the power to investigate or prosecute criminal offences established in accordance with this Convention.
- 2 Mutual legal assistance under paragraph 1 of this article may be refused if the requested Party believes that compliance with the request would undermine its fundamental interests, national sovereignty, national security or *ordre public*.
- 3 Parties shall not invoke bank secrecy as a ground to refuse any co-operation under this chapter. Where its domestic law so requires, a Party may require that a request for co-operation which would involve the lifting of bank secrecy be authorised by either a judge or another judicial authority, including public prosecutors, any of these authorities acting in relation to criminal offences.

Article 27 – Extradition

- 1 The criminal offences established in accordance with this Convention shall be deemed to be included as extraditable offences in any extradition treaty existing between or among the Parties. The Parties undertake to include such offences as extraditable offences in any extradition treaty to be concluded between or among them.
- 2 If a Party that makes extradition conditional on the existence of a treaty receives a request for extradition from another Party with which it does not have an extradition treaty, it may consider this Convention as the legal basis for extradition with respect to any criminal offence established in accordance with this Convention.
- 3 Parties that do not make extradition conditional on the existence of a treaty shall recognise criminal offences established in accordance with this Convention as extraditable offences between themselves.
- 4 Extradition shall be subject to the conditions provided for by the law of the requested Party or by applicable extradition treaties, including the grounds on which the requested Party may refuse extradition.
- 5 If extradition for a criminal offence established in accordance with this Convention is refused solely on the basis of the nationality of the person sought, or because the requested Party deems that it has jurisdiction over the offence, the requested Party shall submit the case to its competent authorities for the purpose of prosecution unless otherwise agreed with the requesting Party, and shall report the final outcome to the requesting Party in due course.

Article 28 – Spontaneous information

Without prejudice to its own investigations or proceedings, a Party may without prior request forward to another Party information on facts when it considers that the disclosure of such information might assist the receiving Party in initiating or carrying out investigations or proceedings concerning criminal offences established in accordance with this Convention or might lead to a request by that Party under this chapter.

Article 29 - Central authority

- 1 The Parties shall designate a central authority or, if appropriate, several central authorities, which shall be responsible for sending and answering requests made under this chapter, the execution of such requests or the transmission of them to the authorities competent for their execution.
- 2 Each Party shall, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, communicate to the Secretary General of the Council of Europe the names and addresses of the authorities designated in pursuance of paragraph 1 of this article.

Article 30 - Direct communication

- 1 The central authorities shall communicate directly with one another.
- 2 In the event of urgency, requests for mutual assistance or communications related thereto may be sent directly by the judicial authorities, including public prosecutors, of the requesting Party to such authorities of the requested Party. In such cases a copy shall be sent at the same time to the central authority of the requested Party through the central authority of the requesting Party.
- 3 Any request or communication under paragraphs 1 and 2 of this article may be made through the International Criminal Police Organisation (Interpol).
- 4 Where a request is made pursuant to paragraph 2 of this article and the authority is not competent to deal with the request, it shall refer the request to the competent national authority and inform directly the requesting Party that it has done so.
- 5 Requests or communications under paragraph 2 of this article, which do not involve coercive action, may be directly transmitted by the competent authorities of the requesting Party to the competent authorities of the requested Party.
- 6 Each State may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, inform the Secretary General of the Council of Europe that, for reasons of efficiency, requests made under this chapter are to be addressed to its central authority.

Article 31 - Information

The requested Party shall promptly inform the requesting Party of the action taken on a request under this chapter and the final result of that action. The requested Party shall also promptly inform the requesting Party of any circumstances which render impossible the carrying out of the action sought or are likely to delay it significantly.

Chapter V - Final provisions**Article 32 - Signature and entry into force**

- 1 This Convention shall be open for signature by the member States of the Council of Europe and by non-member States which have participated in its elaboration. Such States may express their consent to be bound by:
 - a signature without reservation as to ratification, acceptance or approval; or

- b signature subject to ratification, acceptance or approval, followed by ratification, acceptance or approval.
- 2 Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary General of the Council of Europe.
- 3 This Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date on which fourteenth States have expressed their consent to be bound by the Convention in accordance with the provisions of paragraph 1. Any such State, which is not a member of the Group of States against Corruption (GRECO) at the time of ratification, shall automatically become a member on the date the Convention enters into force.
- 4 In respect of any signatory State which subsequently expresses its consent to be bound by it, the Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of the expression of their consent to be bound by the Convention in accordance with the provisions of paragraph 1. Any signatory State, which is not a member of the Group of States against Corruption (GRECO) at the time of ratification, shall automatically become a member on the date the Convention enters into force in its respect.

Article 33 – Accession to the Convention

- 1 After the entry into force of this Convention, the Committee of Ministers of the Council of Europe, after consulting the Contracting States to the Convention, may invite the European Community as well as any State not a member of the Council and not having participated in its elaboration to accede to this Convention, by a decision taken by the majority provided for in Article 20d of the Statute of the Council of Europe and by the unanimous vote of the representatives of the Contracting States entitled to sit on the Committee of Ministers.
- 2 In respect of the European Community and any State acceding to it under paragraph 1 above, the Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of deposit of the instrument of accession with the Secretary General of the Council of Europe. The European Community and any State acceding to this Convention shall automatically become a member of GRECO, if it is not already a member at the time of accession, on the date the Convention enters into force in its respect.

Article 34 – Territorial application

- 1 Any State may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, specify the territory or territories to which this Convention shall apply.
- 2 Any Party may, at any later date, by a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, extend the application of this Convention to any other territory specified in the declaration. In respect of such territory the Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of such declaration by the Secretary General.
- 3 Any declaration made under the two preceding paragraphs may, in respect of any territory specified in such declaration, be withdrawn by a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe. The withdrawal shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of such notification by the Secretary General.

Article 35 - Relationship to other conventions and agreements

- 1 This Convention does not affect the rights and undertakings derived from international multilateral conventions concerning special matters.
- 2 The Parties to the Convention may conclude bilateral or multilateral agreements with one another on the matters dealt with in this Convention, for purposes of supplementing or strengthening its provisions or facilitating the application of the principles embodied in it.
- 3 If two or more Parties have already concluded an agreement or treaty in respect of a subject which is dealt with in this Convention or otherwise have established their relations in respect of that subject, they shall be entitled to apply that agreement or treaty or to regulate those relations accordingly, in lieu of the present Convention, if it facilitates international co-operation.

Article 36 - Declarations

Any State may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, declare that it will establish as criminal offences the active and passive bribery of foreign public officials under Article 5, of officials of international organisations under Article 9 or of judges and officials of international courts under Article 11, only to the extent that the public official or judge acts or refrains from acting in breach of his duties.

Article 37 - Reservations

- 1 Any State may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, reserve its right not to establish as a criminal offence under its domestic law, in part or in whole, the conduct referred to in Articles 4, 6 to 8, 10 and 12 or the passive bribery offences defined in Article 5.
- 2 Any State may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession declare that it avails itself of the reservation provided for in Article 17, paragraph 2.
- 3 Any State may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession declare that it may refuse mutual legal assistance under Article 26, paragraph 1, if the request concerns an offence which the requested Party considers a political offence.
- 4 No State may, by application of paragraphs 1, 2 and 3 of this article, enter reservations to more than five of the provisions mentioned thereon. No other reservation may be made. Reservations of the same nature with respect to Articles 4, 6 and 10 shall be considered as one reservation.

Article 38 - Validity and review of declarations and reservations

- 1 Declarations referred to in Article 36 and reservations referred to in Article 37 shall be valid for a period of three years from the day of the entry into force of this Convention in respect of the State concerned. However, such declarations and reservations may be renewed for periods of the same duration.

- 2 Twelve months before the date of expiry of the declaration or reservation, the Secretariat General of the Council of Europe shall give notice of that expiry to the State concerned. No later than three months before the expiry, the State shall notify the Secretary General that it is upholding, amending or withdrawing its declaration or reservation. In the absence of a notification by the State concerned, the Secretariat General shall inform that State that its declaration or reservation is considered to have been extended automatically for a period of six months. Failure by the State concerned to notify its intention to uphold or modify its declaration or reservation before the expiry of that period shall cause the declaration or reservation to lapse.
- 3 If a Party makes a declaration or a reservation in conformity with Articles 36 and 37, it shall provide, before its renewal or upon request, an explanation to GRECO, on the grounds justifying its continuance.

Article 39 – Amendments

- 1 Amendments to this Convention may be proposed by any Party, and shall be communicated by the Secretary General of the Council of Europe to the member States of the Council of Europe and to every non-member State which has acceded to, or has been invited to accede to, this Convention in accordance with the provisions of Article 33.
- 2 Any amendment proposed by a Party shall be communicated to the European Committee on Crime Problems (CDPC), which shall submit to the Committee of Ministers its opinion on that proposed amendment.
- 3 The Committee of Ministers shall consider the proposed amendment and the opinion submitted by the CDPC and, following consultation of the non-member States Parties to this Convention, may adopt the amendment.
- 4 The text of any amendment adopted by the Committee of Ministers in accordance with paragraph 3 of this article shall be forwarded to the Parties for acceptance.
- 5 Any amendment adopted in accordance with paragraph 3 of this article shall come into force on the thirtieth day after all Parties have informed the Secretary General of their acceptance thereof.

Article 40 – Settlement of disputes

- 1 The European Committee on Crime Problems of the Council of Europe shall be kept informed regarding the interpretation and application of this Convention.
- 2 In case of a dispute between Parties as to the interpretation or application of this Convention, they shall seek a settlement of the dispute through negotiation or any other peaceful means of their choice, including submission of the dispute to the European Committee on Crime Problems, to an arbitral tribunal whose decisions shall be binding upon the Parties, or to the International Court of Justice, as agreed upon by the Parties concerned.

Article 41 – Denunciation

- 1 Any Party may, at any time, denounce this Convention by means of a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe.
- 2 Such denunciation shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of the notification by the Secretary General.

Article 42 – Notification

The Secretary General of the Council of Europe shall notify the member States of the Council of Europe and any State which has acceded to this Convention of:

- a any signature;
- b the deposit of any instrument of ratification, acceptance, approval or accession;
- c any date of entry into force of this Convention in accordance with Articles 32 and 33;
- d any declaration or reservation made under Article 36 or Article 37;
- e any other act, notification or communication relating to this Convention.

In witness whereof the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Convention.

Done at Strasbourg, this 27th day of January 1999, in English and in French, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each member State of the Council of Europe, to the non-member States which have participated in the elaboration of this Convention and to any State invited to accede to it.

En foi de quoi, les soussignés, dûment autorisés à cet effet, ont signé la présente Convention.

Fait à Strasbourg, le 27 janvier 1999, en français et en anglais, les deux textes faisant également foi, en un seul exemplaire qui sera déposé dans les archives du Conseil de l'Europe. Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe en communiquera copie certifiée conforme à chacun des États membres du Conseil de l'Europe, à tout État non membre ayant participé à l'élaboration de la Convention et à tout État invité à y adhérer.

For the Government
of the Republic of Albania:

Pour le Gouvernement
de la République d'Albanie:

*sous réserve de ratification
ou d'acceptation*

Thimio KONDI

For the Government
of the Principality of Andorra:

Pour le Gouvernement
de la Principauté d'Andorre:

For the Government
of the Republic of Austria:

Pour le Gouvernement
de la République d'Autriche:

For the Government
of the Kingdom of Belgium :

Pour le Gouvernement
du Royaume de Belgique :

For the Government
of the Republic of Bulgaria :

Pour le Gouvernement
de la République de Bulgarie :

*with reservation in respect
of ratification or acceptance*

Ludmila BOJKOVA

For the Government
of the Republic of Croatia :

Pour le Gouvernement
de la République de Croatie :

For the Government
of the Republic of Cyprus :

Pour le Gouvernement
de la République de Chypre :

*with reservation in respect
of ratification or acceptance*

Thalia PETRIDES

For the Government
of the Czech Republic :

Pour le Gouvernement
de la République tchèque :

For the Government
of the Kingdom of Denmark :

Pour le Gouvernement
du Royaume de Danemark :

*with reservation in respect
of ratification or acceptance*

Arne BELLING

For the Government
of the Republic of Estonia :

Pour le Gouvernement
de la République d'Estonie :

For the Government
of the Republic of Finland :

Pour le Gouvernement
de la République de Finlande :

*with reservation in respect
of ratification or acceptance*

Erkki KOURULA

For the Government
of the French Republic :

Pour le Gouvernement
de la République française :

For the Government
of the Federal Republic of Germany :

Pour le Gouvernement
de la République fédérale d'Allemagne :

*with reservation in respect
of ratification or acceptance*

Johannes DOHMES

For the Government
of the Hellenic Republic:

Pour le Gouvernement
de la République hellénique:

*sous réserve de ratification
ou d'acceptation*

Dimitri CONSTAS

For the Government
of the Republic of Hungary:

Pour le Gouvernement
de la République de Hongrie:

For the Government
of the Icelandic Republic:

Pour le Gouvernement
de la République islandaise:

*with reservation in respect
of ratification or acceptance*

Sveinn BJÖRNSSON

For the Government
of Ireland:

Pour le Gouvernement
d'Irlande:

For the Government
of the Italian Republic:

Pour le Gouvernement
de la République italienne:

*sous réserve de ratification
ou d'acceptation*

Antonio PURI PURINI

For the Government
of the Republic of Latvia:

Pour le Gouvernement
de la République de Lettonie:

*with reservation in respect
of ratification or acceptance*

Georgs ANDREJEVS

For the Government
of the Principality of Liechtenstein:

Pour le Gouvernement
de la Principauté de Liechtenstein:

For the Government
of the Republic of Lithuania:

Pour le Gouvernement
de la République de Lituanie:

*with reservation in respect
of ratification or acceptance*

Aurimas TAURANTAS

For the Government
of the Grand Duchy of Luxembourg:

Pour le Gouvernement
du Grand-Duché de Luxembourg:

*sous réserve de ratification
ou d'acceptation*

Gérard PHILIPPS

For the Government
of Malta:

Pour le Gouvernement
de Malte:

For the Government
of the Republic of Moldova:

Pour le Gouvernement
de la République de Moldova:

For the Government
of the Kingdom of the Netherlands:

Pour le Gouvernement
du Royaume des Pays-Bas:

For the Government
of the Kingdom of Norway:

Pour le Gouvernement
du Royaume de Norvège:

*with reservation in respect
of ratification or acceptance*

Sten LUNDBO

For the Government
of the Republic of Poland:

Pour le Gouvernement
de la République de Pologne:

*sous réserve de ratification
ou d'acceptation*

Hanna SUCHOCKA

For the Government
of the Republic of Portugal:

Pour le Gouvernement
de la République portugaise:

For the Government
of Romania :

Pour le Gouvernement
de la Roumanie :

*sous réserve de ratification
ou d'acceptation*

Sabin POP

For the Government
of the Russian Federation :

Pour le Gouvernement
de la Fédération de Russie :

*sous réserve de ratification
ou d'acceptation*

Sergueï STEPACHINE

For the Government
of the Republic of San Marino :

Pour le Gouvernement
de la République de Saint-Marin :

For the Government
of the Slovak Republic :

Pour le Gouvernement
de la République slovaque :

*with reservation in respect
of ratification or acceptance*

Eva GARAJOVÁ

For the Government
of the Republic of Slovenia :

Pour le Gouvernement
de la République de Slovénie :

For the Government
of the Kingdom of Spain :

Pour le Gouvernement
du Royaume d'Espagne :

For the Government
of the Kingdom of Sweden :

Pour le Gouvernement
du Royaume de Suède :

*with reservation as to
ratification or acceptance*

Håkan WILKENS

For the Government
of the Swiss Confederation :

Pour le Gouvernement
de la Confédération suisse :

For the Government
of the Turkish Republic :

Pour le Gouvernement
de la République turque :

For the Government
of Ukraine :

Pour le Gouvernement
de l'Ukraine :

*with reservation in respect
of ratification or acceptance*

Olexandre KUPCHYSHYN

For the Government
of the United Kingdom of Great Britain
and Northern Ireland :

Pour le Gouvernement
du Royaume-Uni de Grande-Bretagne
et d'Irlande du Nord :

*with reservation in respect
of ratification or acceptance*

Jack STRAW

For the Government
of the Republic of
Bosnia and Herzegovina :

Pour le Gouvernement
de la République de
Bosnie et Herzégovine :

For the Government
of Canada :

Pour le Gouvernement
du Canada :

For the Government
of the Republic of Georgia :

Pour le Gouvernement
de la République de Géorgie :

*with reservation in respect
of ratification or acceptance*

Irakli MENAGARISHVILI

For the Holy See :

Pour le Saint-Siège :

For the Government
of Japan:

Pour le Gouvernement
du Japon:

For the Government
of the United Mexican States:

Pour le Gouvernement
des Etats-Unis mexicains:

For the Government
of the United States of America:

Pour le Gouvernement
des Etats-Unis d'Amérique:

Certified a true copy of the sole original
document, in English and in French, de-
posited in the archives of the Council of
Europe.

Copie certifiée conforme à l'exemplaire
original unique en langues française et
anglaise, déposé dans les archives du
Conseil de l'Europe.

Strasbourg, le 6 avril 1999,

The Director of Legal Affairs
of the Council of Europe,

Le Directeur des Affaires juridiques
du Conseil de l'Europe,

Guy DE VEL

**Criminal Law Convention
on Corruption**

**Convention pénale
sur la corruption**

Préambule

Les Etats membres du Conseil de l'Europe et les autres Etats signataires de la présente Convention,

Considérant que le but du Conseil de l'Europe est de réaliser une union plus étroite entre ses membres;

Reconnaissant l'importance de renforcer la coopération avec les autres Etats signataires de la présente Convention;

Convaincus de la nécessité de poursuivre, en tant que priorité, une politique pénale commune tendant à la protection de la société contre la corruption, y compris par l'adoption d'une législation appropriée et des mesures préventives adéquates;

Soulignant que la corruption constitue une menace pour la prééminence du droit, la démocratie et les droits de l'homme, sape les principes de bonne administration, d'équité et de justice sociale, fausse la concurrence, entrave le développement économique et met en danger la stabilité des institutions démocratiques et les fondements moraux de la société;

Convaincus que l'efficacité de la lutte contre la corruption passe par une coopération internationale pénale intensifiée, rapide et adaptée en matière pénale;

Se félicitant des développements récents qui contribuent à améliorer la prise de conscience et la coopération au niveau international dans la lutte contre la corruption, y compris des actions menées par les Nations Unies, la Banque mondiale, le Fonds monétaire international, l'Organisation mondiale du commerce, l'Organisation des Etats américains, l'OCDE et l'Union européenne;

Eu égard au Programme d'action contre la corruption, adopté par le Comité des Ministres du Conseil de l'Europe en novembre 1996, à la suite des recommandations de la 19e Conférence des ministres européens de la Justice (La Valette, 1994);

Rappelant dans ce contexte l'importance de la participation des Etats non membres aux activités du Conseil de l'Europe contre la corruption et se félicitant de leur contribution précieuse à la mise en œuvre du Programme d'action contre la corruption;

Rappelant en outre que la Résolution n° 1 adoptée par les ministres européens de la Justice lors de leur 21e Conférence (Prague, 1997) appelle à la mise en œuvre rapide du Programme d'action contre la corruption et recommande, en particulier, l'élaboration d'une convention pénale sur la corruption prévoyant l'incrimination coordonnée des infractions de corruption, une coopération renforcée dans la poursuite de telles infractions et un mécanisme de suivi efficace ouvert aux Etats membres et aux Etats non membres sur un pied d'égalité;

Gardant à l'esprit que les chefs d'Etat et de gouvernement du Conseil de l'Europe ont décidé, lors de leur Deuxième Sommet qui s'est tenu à Strasbourg les 10 et 11 octobre 1997, de

rechercher des réponses communes aux défis posés par l'extension de la corruption et ont adopté un Plan d'action qui, visant à promouvoir la coopération dans la lutte contre la corruption, y compris ses liens avec le crime organisé et le blanchiment de l'argent, charge le Comité des Ministres notamment de conclure rapidement les travaux d'élaboration d'instruments juridiques internationaux, conformément au Programme d'action contre la corruption ;

Considérant de surcroît que la Résolution (97) 24 portant les 20 principes directeurs pour la lutte contre la corruption, adoptée le 6 novembre 1997 par le Comité des Ministres à l'occasion de sa 101e Session, souligne la nécessité de conclure rapidement l'élaboration d'instruments juridiques internationaux, en exécution du Programme d'action contre la corruption ;

Eu égard à l'adoption lors de la 102e Session du Comité des Ministres, le 4 mai 1998, de la Résolution (98) 7 portant autorisation de créer l'Accord partiel élargi établissant le «Groupe d'Etats contre la Corruption – GRECO», institution qui a pour objet d'améliorer la capacité de ses membres à lutter contre la corruption en veillant à la mise en œuvre de leurs engagements dans ce domaine,

Sont convenus de ce qui suit :

Chapitre I – Terminologie

Article 1 – Terminologie

Aux fins de la présente Convention :

- a l'expression «agent public» est interprétée par référence à la définition de «fonctionnaire», «officier public», «maire», «ministre» ou «juge» dans le droit national de l'Etat dans lequel la personne en question exerce cette fonction et telle qu'elle est appliquée dans son droit pénal ;
- b le terme «juge» qui figure à l'alinéa a ci-dessus comprend les membres du ministère public et les personnes exerçant des fonctions judiciaires ;
- c dans le cas de poursuites impliquant un agent public d'un autre Etat, l'Etat qui poursuit ne peut appliquer la définition d'agent public que dans la mesure où cette définition est compatible avec son droit national ;
- d «personne morale» s'entend de toute entité ayant ce statut en vertu du droit national applicable, exception faite des Etats ou des autres entités publiques dans l'exercice de leurs prérogatives de puissance publique et des organisations internationales publiques.

Chapitre II – Mesures à prendre au niveau national

Article 2 – Corruption active d'agents publics nationaux

Chaque Partie adopte les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour ériger en infraction pénale, conformément à son droit interne, lorsque l'acte a été commis intentionnellement, le fait de proposer, d'offrir ou de donner, directement ou indirectement, tout avantage indu à l'un de ses agents publics, pour lui-même ou pour quelqu'un d'autre, afin qu'il accomplisse ou s'abstienne d'accomplir un acte dans l'exercice de ses fonctions.

Article 3 – Corruption passive d'agents publics nationaux

Chaque Partie adopte les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour ériger en infraction pénale, conformément à son droit interne, lorsque l'acte a été commis

intentionnellement, le fait pour un de ses agents publics de solliciter ou de recevoir, directement ou indirectement, tout avantage indu pour lui-même ou quelqu'un d'autre ou d'en accepter l'offre ou la promesse afin d'accomplir ou de s'abstenir d'accomplir un acte dans l'exercice de ses fonctions.

Article 4 – Corruption de membres d'assemblées publiques nationales

Chaque Partie adopte les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour ériger en infraction pénale, conformément à son droit interne, les actes visés aux articles 2 et 3 lorsqu'ils impliquent toute personne membre d'une quelconque assemblée publique nationale exerçant des pouvoirs législatifs ou administratifs.

Article 5 – Corruption d'agents publics étrangers

Chaque Partie adopte les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour ériger en infraction pénale, conformément à son droit interne, les actes visés aux articles 2 et 3 lorsqu'ils impliquent un agent public de tout autre Etat.

Article 6 – Corruption de membres d'assemblées publiques étrangères

Chaque Partie adopte les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour ériger en infraction pénale, conformément à son droit interne, les actes visés aux articles 2 et 3 lorsqu'ils impliquent toute personne membre d'une quelconque assemblée publique exerçant des pouvoirs législatifs ou administratifs de tout autre Etat.

Article 7 – Corruption active dans le secteur privé

Chaque Partie adopte les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour ériger en infraction pénale, conformément à son droit interne, lorsque l'acte a été commis intentionnellement, dans le cadre d'une activité commerciale, le fait de promettre, d'offrir ou de donner, directement ou indirectement, tout avantage indu à toute personne qui dirige ou travaille pour une entité du secteur privé, pour elle-même ou pour quelqu'un d'autre, afin qu'elle accomplisse ou s'abstienne d'accomplir un acte en violation de ses devoirs.

Article 8 – Corruption passive dans le secteur privé

Chaque Partie adopte les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour ériger en infraction pénale, conformément à son droit interne, lorsque l'acte a été commis intentionnellement, dans le cadre d'une activité commerciale, le fait pour toute personne qui dirige ou travaille pour une entité du secteur privé de solliciter ou de recevoir, directement ou par l'intermédiaire de tiers, un avantage indu ou d'en accepter l'offre ou la promesse, pour elle-même ou pour quelqu'un d'autre, afin qu'elle accomplisse ou s'abstienne d'accomplir un acte en violation de ses devoirs.

Article 9 – Corruption de fonctionnaires internationaux

Chaque Partie adopte les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour ériger en infraction pénale, conformément à son droit interne, les actes mentionnés aux articles 2 et 3 lorsqu'ils impliquent toute personne qui a la qualité de fonctionnaire ou d'agent contractuel, au sens du statut des agents, de toute organisation publique internationale ou supranationale dont la Partie est membre, ainsi que toute personne, qu'elle soit détachée ou non auprès d'une telle organisation, qui exerce des fonctions correspondant à celles desdits fonctionnaires ou agents.

Article 10 – Corruption de membres d'assemblées parlementaires Internationales

Chaque Partie adopte les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour ériger en infraction pénale, conformément à son droit interne, les actes visés à l'article 4 lorsqu'ils impliquent toute personne membre d'une assemblée parlementaire d'une organisation internationale ou supranationale dont la Partie est membre.

Article 11 – Corruption de juges et d'agents de cours Internationales

Chaque Partie adopte les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour ériger en infraction pénale, conformément à son droit interne, les actes mentionnés aux articles 2 et 3 lorsqu'ils impliquent toute personne exerçant des fonctions judiciaires au sein d'une cour internationale dont la compétence est acceptée par la Partie ou tout fonctionnaire au greffe d'une telle cour.

Article 12 – Trafic d'influence

Chaque Partie adopte les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour ériger en infraction pénale, conformément à son droit interne, lorsque l'acte a été commis intentionnellement, le fait de proposer, d'offrir ou de donner, directement ou indirectement, tout avantage indu à titre de rémunération à quiconque affirme ou confirme être capable d'exercer une influence sur la prise de décision de toute personne visée aux articles 2, 4 à 6 et 9 à 11, que l'avantage indu soit pour lui-même ou pour quelqu'un d'autre, ainsi que le fait de solliciter, de recevoir ou d'en accepter l'offre ou la promesse à titre de rémunération pour ladite influence, que l'influence soit ou non exercée ou que l'influence supposée produise ou non le résultat recherché.

Article 13 – Blanchiment du produit des délits de la corruption

Chaque Partie adopte les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour ériger en infraction pénale, conformément à son droit interne, les actes mentionnés dans la Convention du Conseil de l'Europe relative au blanchiment, au dépistage, à la saisie et à la confiscation des produits du crime (STE n° 141), à l'article 6, paragraphes 1 et 2, dans les conditions y prévues, lorsque l'infraction principale est constituée par l'une des infractions établies en vertu des articles 2 à 12 de la présente Convention, dans la mesure où la Partie n'a pas formulé de réserve ou de déclaration à l'égard de ces infractions ou ne considère pas ces infractions comme des infractions graves au regard de la législation relative au blanchiment de l'argent.

Article 14 – Infractions comptables

Chaque Partie adopte les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour ériger en infraction passible de sanctions pénales ou autres types de sanctions, conformément à son droit interne, lorsqu'ils sont commis intentionnellement, les actes ou omissions suivants, destinés à commettre, dissimuler ou déguiser des infractions visées par les articles 2 à 12, dans la mesure où la Partie n'a pas formulé de réserve ou de déclaration :

- a établir ou utiliser une facture ou tout autre document ou écriture comptable qui contient des informations fausses ou incomplètes ;
- b omettre de manière illicite de comptabiliser un versement.

Article 15 – Actes de participation

Chaque Partie adopte les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour ériger en infraction pénale, conformément à son droit interne, tout acte de complicité d'une des infractions pénales établies en vertu de la présente Convention.

Article 16 – Immunité

Les dispositions de la présente Convention ne portent pas atteinte aux dispositions de tout traité, protocole ou statut, ainsi que de leurs textes d'application, en ce qui concerne la levée de l'immunité.

Article 17 – Compétence

- 1 Chaque Partie adopte les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour établir sa compétence relativement à une infraction pénale établie en vertu des articles 2 à 14 de la présente Convention, lorsque:
 - a l'infraction est commise en tout ou en partie sur son territoire;
 - b l'auteur de l'infraction est un de ses ressortissants, un de ses agents publics ou un de ses membres d'assemblées publiques nationales;
 - c l'infraction implique l'un de ses agents publics ou membres de ses assemblées publiques nationales ou toute personne visée aux articles 9 à 11, qui est en même temps un de ses ressortissants.
- 2 Chaque Etat peut, au moment de la signature ou du dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion, dans une déclaration adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, préciser qu'il se réserve le droit de ne pas appliquer, ou de n'appliquer que dans des cas ou conditions spécifiques, les règles de compétence définies aux paragraphes 1 b et c du présent article ou une partie quelconque de ces paragraphes.
- 3 Lorsqu'une Partie a fait usage de la possibilité de réserve prévue au paragraphe 2 du présent article, elle adopte les mesures qui se révèlent nécessaires pour établir sa compétence relative aux infractions pénales, établies en vertu de la présente Convention, lorsque l'auteur présumé de l'infraction est présent sur son territoire et ne peut être extradé vers une autre Partie au seul titre de sa nationalité, après une demande d'extradition.
- 4 La présente Convention n'exclut pas l'exercice par une Partie de toute compétence pénale établie conformément à son droit interne.

Article 18 – Responsabilité des personnes morales

- 1 Chaque Partie adopte les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour s'assurer que les personnes morales puissent être tenues pour responsables des infractions de corruption active, de trafic d'influence et de blanchiment de capitaux établies en vertu de la présente Convention, lorsqu'elles sont commises pour leur compte par toute personne physique, agissant soit individuellement, soit en tant que membre d'un organe de la personne morale, qui exerce un pouvoir de direction en son sein, sur les bases suivantes:
 - un pouvoir de représentation de la personne morale; ou
 - une autorité pour prendre des décisions au nom de la personne morale; ou

– une autorité pour exercer un contrôle au sein de la personne morale ;

ainsi que de la participation d'une telle personne physique en qualité de complice ou d'instigatrice à la commission des infractions mentionnées ci-dessus.

- 2 Abstraction faite des cas déjà prévus au paragraphe 1, chaque Partie prend les mesures nécessaires pour s'assurer qu'une personne morale puisse être tenue pour responsable lorsque l'absence de surveillance ou de contrôle de la part d'une personne physique visée au paragraphe 1 a rendu possible la commission des infractions mentionnées au paragraphe 1 pour le compte de ladite personne morale par une personne physique soumise à son autorité.
- 3 La responsabilité de la personne morale en vertu des paragraphes 1 et 2 n'exclut pas les poursuites pénales contre les personnes physiques auteurs, instigatrices ou complices des infractions mentionnées au paragraphe 1.

Article 19 – Sanctions et mesures

- 1 Compte tenu de la gravité des infractions pénales établies en vertu de la présente Convention, chaque Partie prévoit, à l'égard des infractions établies conformément aux articles 2 à 14, des sanctions et des mesures effectives, proportionnées et dissuasives incluant, lorsqu'elles sont commises par des personnes physiques, des sanctions privatives de liberté pouvant donner lieu à l'extradition.
- 2 Chaque Partie s'assure qu'en cas de responsabilité établie en vertu de l'article 18, paragraphes 1 et 2, les personnes morales soient passibles de sanctions efficaces, proportionnées et dissuasives de nature pénale ou non pénale, y compris des sanctions pécuniaires.
- 3 Chaque Partie adopte les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour lui permettre de confisquer ou de priver autrement des instruments et des produits des infractions pénales établies en vertu de la présente Convention, ou des biens dont la valeur correspond à ces produits.

Article 20 – Autorités spécialisées

Chaque Partie adopte les mesures qui se révèlent nécessaires pour que des personnes ou des entités soient spécialisées dans la lutte contre la corruption. Elles disposeront de l'indépendance nécessaire, dans le cadre des principes fondamentaux du système juridique de la Partie, pour pouvoir exercer leurs fonctions efficacement et libres de toute pression illicite. Les Parties veillent à ce que le personnel desdites entités dispose d'une formation et des ressources financières adaptées aux fonctions qu'elles exercent.

Article 21 – Coopération entre autorités nationales

Chaque Partie adopte les mesures appropriées qui se révèlent nécessaires pour s'assurer que les autorités publiques, ainsi que tout agent public, coopèrent, en conformité avec le droit national, avec les autorités chargées des investigations et poursuites des infractions pénales :

- a en informant les autorités en question, de leur propre initiative, lorsqu'il existe des motifs raisonnables de considérer que l'une des infractions pénales établies en vertu des articles 2 à 14 a été commise ; ou
- b en fournissant, sur demande, aux autorités en question toutes les informations nécessaires.

Article 22 – Protection des collaborateurs de justice et des témoins

Chaque Partie adopte les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour assurer une protection effective et appropriée :

- a aux personnes qui fournissent des informations concernant des infractions pénales établies en vertu des articles 2 à 14 ou qui collaborent d'une autre manière avec les autorités chargées des investigations ou des poursuites ;
- b aux témoins qui font une déposition concernant de telles infractions.

Article 23 – Mesures visant à faciliter la collecte de preuves et la confiscation des produits

- 1 Chaque Partie adopte les mesures législatives et autres, y compris celles permettant l'utilisation de techniques d'investigation spéciales conformément à la législation nationale, qui se révèlent nécessaires pour faciliter la collecte de preuves relatives aux infractions pénales établies en vertu des articles 2 à 14 et pour lui permettre d'identifier, de rechercher, de geler et de saisir les instruments et les produits de la corruption ou des biens dont la valeur correspond à ces produits, susceptibles de faire l'objet de mesures aux termes du paragraphe 3 de l'article 19 de la présente Convention.
- 2 Chaque Partie adopte les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour habiliter ses tribunaux ou ses autres autorités compétentes à ordonner la communication ou la saisie de dossiers bancaires, financiers ou commerciaux afin de mettre en œuvre les mesures visées au paragraphe 1 du présent article.
- 3 Le secret bancaire ne constitue pas un obstacle aux mesures définies aux paragraphes 1 et 2 du présent article.

Chapitre III – Suivi de la mise en œuvre**Article 24 – Suivi**

Le Groupe d'États contre la Corruption (GRECO) assure le suivi de la mise en œuvre de la présente Convention par les Parties.

Chapitre IV – Coopération internationale**Article 25 – Principes généraux et mesures s'appliquant à la coopération internationale**

- 1 Les Parties coopèrent, conformément aux dispositions des instruments internationaux pertinents sur la coopération internationale en matière pénale ou aux arrangements établis sur la base des législations uniformes ou réciproques et à leur droit national, dans la mesure la plus large possible les unes avec les autres, aux fins d'investigations et de procédures concernant les infractions pénales relevant du champ d'application de la présente Convention.
- 2 Lorsque aucun instrument international ou arrangement parmi ceux visés au paragraphe 1 ci-dessus n'est en vigueur entre les Parties, les articles 26 à 31 du présent chapitre s'appliquent.
- 3 Les articles 26 à 31 du présent chapitre s'appliquent également lorsqu'ils sont plus favorables que les dispositions contenues dans les instruments internationaux ou arrangements visés au paragraphe 1 ci-dessus.

Article 26 – Entraide

- 1 Les Parties s'accordent l'entraide la plus large possible pour traiter sans délai des requêtes émanant des autorités qui sont habilitées, en vertu de leurs lois nationales, à enquêter sur ou à poursuivre les infractions pénales relevant du champ d'application de la présente Convention.
- 2 L'entraide au sens du paragraphe 1 du présent article peut être refusée si la Partie requise considère que le fait d'accéder à la demande serait de nature à porter atteinte à ses intérêts fondamentaux, à la souveraineté nationale, à la sécurité nationale ou à l'ordre public.
- 3 Les Parties ne sauraient invoquer le secret bancaire pour justifier leur refus de coopérer en vertu du présent chapitre. Lorsque son droit interne l'exige, une Partie peut exiger qu'une demande de coopération qui impliquerait la levée du secret bancaire soit autorisée, soit par un juge, soit par une autre autorité judiciaire, y compris le ministère public, ces autorités agissant en matière d'infractions pénales.

Article 27 – Extradition

- 1 Les infractions pénales relevant du champ d'application de la présente Convention sont considérées comme incluses dans tout traité d'extradition en vigueur entre les Parties en tant qu'infractions donnant lieu à l'extradition. Les Parties s'engagent à inclure ces infractions dans tout traité d'extradition qu'elles concluront en tant qu'infractions donnant lieu à l'extradition.
- 2 Si une Partie qui subordonne l'extradition à l'existence d'un traité reçoit une demande d'extradition d'une Partie avec laquelle elle n'a pas conclu pareil traité, elle peut considérer la présente Convention comme base légale de l'extradition pour toutes les infractions établies conformément à la présente Convention.
- 3 Les Parties qui ne subordonnent pas l'extradition à l'existence d'un traité reconnaissent les infractions établies conformément à la présente Convention en tant qu'infractions donnant lieu à extradition.
- 4 L'extradition est subordonnée aux conditions prévues par le droit de la Partie requise ou par les traités d'extradition applicables, y compris les motifs pour lesquels la Partie requise peut refuser l'extradition.
- 5 Si l'extradition demandée à raison d'une infraction établie conformément à la présente Convention est refusée uniquement sur la base de la nationalité de la personne qui fait l'objet de la requête, ou parce que la Partie requise se considère compétente en l'espèce, la Partie requise soumet l'affaire à ses autorités compétentes aux fins de poursuites, sauf si d'autres dispositions ont été convenues avec la Partie requérante, et l'informe en temps opportun du résultat définitif.

Article 28 – Informations spontanées

Sans préjudice de ses propres investigations ou procédures, une Partie peut, sans demande préalable, communiquer à une autre Partie des informations factuelles lorsqu'elle considère que la divulgation desdites informations est susceptible d'aider la Partie bénéficiaire à entamer ou à effectuer des investigations ou des poursuites concernant les infractions établies en vertu de la présente Convention ou est susceptible d'entraîner une requête de cette Partie au sens du présent chapitre.

Article 29 – Autorité centrale

- 1 Les Parties désignent une autorité centrale ou, au besoin, plusieurs autorités centrales, chargée(s) d'envoyer les demandes formulées en vertu du présent chapitre, d'y répondre, de les exécuter ou de les transmettre aux autorités qui ont compétence pour les exécuter.
- 2 Chaque Partie communique au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, au moment de la signature ou au moment du dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion, la dénomination et l'adresse des autorités désignées en application du paragraphe 1 du présent article.

Article 30 – Correspondance directe

- 1 Les autorités centrales communiquent directement entre elles.
- 2 En cas d'urgence, les demandes d'entraide judiciaire ou communications y relatives peuvent être envoyées directement par les autorités judiciaires, y compris le ministère public, de la Partie requérante à de telles autorités de la Partie requise. En pareil cas, une copie doit être envoyée simultanément à l'autorité centrale de la Partie requise par l'intermédiaire de l'autorité centrale de la Partie requérante.
- 3 Toute demande ou communication formulée en application des paragraphes 1 et 2 du présent article peut être présentée par l'intermédiaire de l'Organisation internationale de police criminelle (Interpol).
- 4 Si une demande est présentée en vertu du paragraphe 2 du présent article et si l'autorité saisie n'est pas compétente pour y donner suite, elle la transmet à l'autorité compétente de son pays et en informe directement la Partie requérante.
- 5 Les demandes ou communications, présentées en vertu du paragraphe 2 du présent chapitre, qui n'impliquent pas de mesures coercitives, peuvent être transmises directement par l'autorité compétente de la Partie requérante à l'autorité compétente de la Partie requise.
- 6 Chaque Etat peut, au moment de la signature ou du dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion, informer le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe que, dans un souci d'efficacité, les demandes formulées en application de ce chapitre doivent être adressées à son autorité centrale.

Article 31 – Information

La Partie requise informe sans délai la Partie requérante de la suite donnée aussitôt à une demande formulée en vertu du présent chapitre et du résultat définitif de la suite donnée à la demande. La Partie requise informe également sans délai la Partie requérante de toutes circonstances rendant impossible l'exécution des mesures sollicitées ou risquant de la retarder considérablement.

Chapitre V – Dispositions finales**Article 32 – Signature et entrée en vigueur**

- 1 La présente Convention est ouverte à la signature des Etats membres du Conseil de l'Europe et des Etats non membres qui ont participé à son élaboration. Ces Etats peuvent exprimer leur consentement à être liés par:
 - a signature sans réserve de ratification, d'acceptation ou d'approbation ; ou

- b signature sous réserve de ratification, d'acceptation ou d'approbation, suivie de ratification, d'acceptation ou d'approbation.
- 2 Les instruments de ratification, d'acceptation ou d'approbation seront déposés près le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.
- 3 La présente Convention entrera en vigueur le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date à laquelle quatorze Etats auront exprimé leur consentement à être liés par la Convention, conformément aux dispositions du paragraphe 1. Un tel Etat qui n'est pas membre du Groupe d'Etats contre la Corruption (GRECO) au moment de la ratification le deviendra automatiquement le jour de l'entrée en vigueur de la présente Convention.
- 4 Pour tout Etat signataire qui exprimera ultérieurement son consentement à être lié par la Convention, celle-ci entrera en vigueur le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date de l'expression de son consentement à être lié par la Convention conformément aux dispositions du paragraphe 1. Un Etat signataire non membre du Groupe d'Etats contre la Corruption (GRECO) au moment de la ratification le deviendra automatiquement le jour de l'entrée en vigueur de la présente Convention à son égard.

Article 33 – Adhésion à la Convention

- 1 Après l'entrée en vigueur de la présente Convention, le Comité des Ministres du Conseil de l'Europe pourra, après avoir consulté les Etats contractants à la Convention, inviter la Communauté européenne ainsi que tout Etat non membre du Conseil n'ayant pas participé à son élaboration à adhérer à la présente Convention par une décision prise à la majorité prévue à l'article 20.d du Statut du Conseil de l'Europe et à l'unanimité des représentants des Etats contractants ayant le droit de siéger au Comité des Ministres.
- 2 Pour la Communauté européenne et pour tout Etat adhérent, la Convention entrera en vigueur le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date de dépôt de l'instrument d'adhésion près le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe. La Communauté européenne et tout Etat adhérent deviendront automatiquement membres du GRECO, s'ils ne le sont pas déjà au moment de l'adhésion, le jour de l'entrée en vigueur de la présente Convention à leur égard.

Article 34 – Application territoriale

- 1 Tout Etat pourra, au moment de la signature ou au moment du dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion, désigner le ou les territoires auxquels s'appliquera la présente Convention.
- 2 Toute Partie pourra, à tout autre moment par la suite, par une déclaration adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, étendre l'application de la présente Convention à tout autre territoire désigné dans la déclaration. La Convention entrera en vigueur à l'égard de ce territoire le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date de réception de ladite déclaration par le Secrétaire Général.
- 3 Toute déclaration faite en vertu des deux paragraphes précédents pourra être retirée, en ce qui concerne tout territoire désigné dans cette déclaration, par notification adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe. Le retrait prendra effet le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date de réception de ladite notification par le Secrétaire Général.

Article 35 – Relations avec d'autres conventions et accords

- 1 La présente Convention ne porte pas atteinte aux droits et obligations découlant de conventions internationales multilatérales concernant des questions particulières.
- 2 Les Parties à la Convention pourront conclure entre elles des accords bilatéraux ou multilatéraux relatifs aux questions réglées par la présente Convention, aux fins de compléter ou de renforcer les dispositions de celle-ci ou pour faciliter l'application des principes qu'elle consacre.
- 3 Lorsque deux ou plusieurs Parties ont déjà conclu un accord ou un traité sur un sujet couvert par la présente Convention, ou lorsqu'elles ont établi d'une autre manière leurs relations quant à ce sujet, elles auront la faculté d'appliquer ledit accord, traité ou arrangement au lieu de la présente Convention, dès lors qu'il facilite la coopération internationale.

Article 36 – Déclarations

Tout Etat peut, au moment de la signature ou au moment du dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion, déclarer qu'il érigeria en infraction pénale la corruption active et passive d'agents publics étrangers au sens de l'article 5, de fonctionnaires internationaux au sens de l'article 9 ou de juges et d'agents de cours internationales au sens de l'article 11, uniquement dans la mesure où l'agent public ou le juge accomplit ou s'abstient d'accomplir un acte en violation de ses devoirs officiels.

Article 37 – Réserves

- 1 Tout Etat peut, au moment de la signature ou au moment du dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion, déclarer qu'il n'érigeria pas en infractions pénales conformément à son droit interne, en tout ou en partie, les actes visés aux articles 4, 6 à 8, 10 et 12 ou les infractions de corruption passive visées à l'article 5.
- 2 Tout Etat peut, au moment de la signature ou au moment du dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion, déclarer qu'il fait usage de la réserve figurant à l'article 17, paragraphe 2.
- 3 Tout Etat peut, au moment de la signature ou au moment du dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion, déclarer qu'il peut refuser une demande d'entraide judiciaire en vertu de l'article 26, paragraphe 1, si la demande concerne une infraction que la Partie requise considère comme une infraction politique.
- 4 Un Etat ne peut pas, en application des paragraphes 1, 2 et 3 du présent article, faire des réserves à plus de cinq des dispositions mentionnées auxdits paragraphes. Aucune autre réserve n'est admise. Les réserves de même nature relatives aux articles 4, 6 et 10 seront considérées comme une seule réserve.

Article 38 – Validité et examen des déclarations et réserves

- 1 Les déclarations prévues à l'article 36 et les réserves prévues à l'article 37 sont valables trois ans à compter du premier jour de l'entrée en vigueur de la Convention pour l'Etat concerné. Toutefois, ces réserves peuvent être renouvelées pour des périodes de la même durée.
- 2 Douze mois avant l'expiration de la déclaration ou réserve, le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe informe l'Etat concerné de cette expiration. Trois mois avant la date d'expiration,

l'Etat notifie au Secrétaire Général son intention de maintenir, de modifier ou de retirer la déclaration ou la réserve. Dans le cas contraire, le Secrétaire Général informe cet Etat que sa déclaration ou réserve est automatiquement prolongée pour une période de six mois. Si l'Etat concerné ne notifie pas sa décision de maintenir ou modifier ses réserves avant l'expiration de cette période, la ou les réserves tombent.

- 3 Lorsqu'une Partie formule une déclaration ou une réserve conformément aux articles 36 et 37, elle fournit, avant son renouvellement ou sur demande, des explications au GRECO quant aux motifs justifiant son maintien.

Article 39 – Amendements

- 1 Des amendements à la présente Convention peuvent être proposés par chaque Partie et toute proposition sera communiquée par le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe aux Etats membres du Conseil de l'Europe et à chaque Etat non membre qui a adhéré ou a été invité à adhérer à la présente Convention conformément aux dispositions de l'article 33.
- 2 Tout amendement proposé par une Partie est communiqué au Comité européen pour les problèmes criminels (CDPC) qui soumet au Comité des Ministres son avis sur l'amendement proposé.
- 3 Le Comité des Ministres examine l'amendement proposé et l'avis soumis par le CDPC et, après consultation des Etats non membres parties à la présente Convention, peut adopter l'amendement.
- 4 Le texte de tout amendement adopté par le Comité des Ministres conformément au paragraphe 3 du présent article est transmis aux Parties pour acceptation.
- 5 Tout amendement adopté conformément au paragraphe 3 du présent article entrera en vigueur le troisième jour après que toutes les Parties auront informé le Secrétaire Général qu'elles l'ont accepté.

Article 40 – Règlement des différends

- 1 Le Comité européen pour les problèmes criminels du Conseil de l'Europe sera tenu informé de l'interprétation et de l'application de la présente Convention,
- 2 En cas de différend entre les Parties sur l'interprétation ou l'application de la présente Convention, les Parties s'efforceront de parvenir à un règlement du différend par la négociation ou tout autre moyen pacifique de leur choix, y compris la soumission du différend au Comité européen pour les problèmes criminels, à un tribunal arbitral qui prendra des décisions qui lieront les Parties au différend, ou à la Cour internationale de justice, selon un accord commun entre les Parties concernées.

Article 41 – Dénonciation

- 1 Toute Partie peut, à tout moment, dénoncer la présente Convention en adressant une notification au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.
- 2 La dénonciation prendra effet le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date de réception de la notification par le Secrétaire Général.

Article 42 – Notifications

Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe notifiera aux Etats membres du Conseil de l'Europe et à tout Etat ayant adhéré à la présente Convention :

- a toute signature;
- b le dépôt de tout instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion ;
- c toute date d'entrée en vigueur de la présente Convention conformément à ses articles 32 et 33 ;
- d toute déclaration ou réserve en vertu de l'article 36 ou de l'article 37 ;
- e tout autre acte, notification ou communication ayant trait à la présente Convention.

In witness whereof the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Convention.

Done at Strasbourg, this 27th day of January 1999, in English and in French, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each member State of the Council of Europe, to the non-member States which have participated in the elaboration of this Convention and to any State invited to accede to it.

En foi de quoi, les soussignés, dûment autorisés à cet effet, ont signé la présente Convention.

Fait à Strasbourg, le 27 janvier 1999, en français et en anglais, les deux textes faisant également foi, en un seul exemplaire qui sera déposé dans les archives du Conseil de l'Europe. Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe en communiquera copie certifiée conforme à chacun des Etats membres du Conseil de l'Europe, à tout Etat non membre ayant participé à l'élaboration de la Convention et à tout Etat invité à y adhérer.

For the Government
of the Republic of Albania:

Pour le Gouvernement
de la République d'Albanie:

*sous réserve de ratification
ou d'acceptation*

Thimio KONDI

For the Government
of the Principality of Andorra:

Pour le Gouvernement
de la Principauté d'Andorre:

For the Government
of the Republic of Austria:

Pour le Gouvernement
de la République d'Autriche:

For the Government
of the Kingdom of Belgium:

Pour le Gouvernement
du Royaume de Belgique:

For the Government
of the Republic of Bulgaria:

Pour le Gouvernement
de la République de Bulgarie:

*with reservation in respect
of ratification or acceptance*

Ludmila BOJKOVA

For the Government
of the Republic of Croatia:

Pour le Gouvernement
de la République de Croatie:

For the Government
of the Republic of Cyprus:

Pour le Gouvernement
de la République de Chypre:

*with reservation in respect
of ratification or acceptance*

Thalia PETRIDES

For the Government
of the Czech Republic:

Pour le Gouvernement
de la République tchèque:

For the Government
of the Kingdom of Denmark :

Pour le Gouvernement
du Royaume de Danemark :

*with reservation in respect
of ratification or acceptance*

Arne BELLING

For the Government
of the Republic of Estonia :

Pour le Gouvernement
de la République d'Estonie :

For the Government
of the Republic of Finland :

Pour le Gouvernement
de la République de Finlande :

*with reservation in respect
of ratification or acceptance*

Erkki KOURULA

For the Government
of the French Republic :

Pour le Gouvernement
de la République française :

For the Government
of the Federal Republic of Germany :

Pour le Gouvernement
de la République fédérale d'Allemagne :

*with reservation in respect
of ratification or acceptance*

Johannes DOHMES

For the Government
of the Hellenic Republic:

Pour le Gouvernement
de la République hellénique:

*sous réserve de ratification
ou d'acceptation*

Dimitri CONSTAS

For the Government
of the Republic of Hungary:

Pour le Gouvernement
de la République de Hongrie:

For the Government
of the Icelandic Republic:

Pour le Gouvernement
de la République islandaise:

*with reservation in respect
of ratification or acceptance*

Sveinn BJÖRNSSON

For the Government
of Ireland:

Pour le Gouvernement
d'Irlande:

For the Government
of the Italian Republic:

Pour le Gouvernement
de la République italienne:

*sous réserve de ratification
ou d'acceptation*

Antonio PURI PURINI

For the Government
of the Republic of Latvia :

Pour le Gouvernement
de la République de Lettonie :

*with reservation in respect
of ratification or acceptance*

Georgs ANDREJEVS

For the Government
of the Principality of Liechtenstein :

Pour le Gouvernement
de la Principauté de Liechtenstein :

For the Government
of the Republic of Lithuania :

Pour le Gouvernement
de la République de Lituanie :

*with reservation in respect
of ratification or acceptance*

Aurimas TAURANTAS

For the Government
of the Grand Duchy of Luxembourg :

Pour le Gouvernement
du Grand-Duché de Luxembourg :

*sous réserve de ratification
ou d'acceptation*

Gérard PHILIPPS

For the Government
of Malta :

Pour le Gouvernement
de Malte :

For the Government
of the Republic of Moldova :

Pour le Gouvernement
de la République de Moldova :

For the Government
of the Kingdom of the Netherlands :

Pour le Gouvernement
du Royaume des Pays-Bas :

For the Government
of the Kingdom of Norway :

Pour le Gouvernement
du Royaume de Norvège :

*with reservation in respect
of ratification or acceptance*

Sten LUNDBO

For the Government
of the Republic of Poland :

Pour le Gouvernement
de la République de Pologne :

*sous réserve de ratification
ou d'acceptation*

Hanna SUCHOCKA

For the Government
of the Republic of Portugal :

Pour le Gouvernement
de la République portugaise :

For the Government
of Romania :

Pour le Gouvernement
de la Roumanie :

*sous réserve de ratification
ou d'acceptation*

Sabin POP

For the Government
of the Russian Federation :

Pour le Gouvernement
de la Fédération de Russie :

*sous réserve de ratification
ou d'acceptation*

Sergueï STEPACHINE

For the Government
of the Republic of San Marino :

Pour le Gouvernement
de la République de Saint-Marin :

For the Government
of the Slovak Republic :

Pour le Gouvernement
de la République slovaque :

*with reservation in respect
of ratification or acceptance*

Eva GARAJOVÁ

For the Government
of the Republic of Slovenia :

Pour le Gouvernement
de la République de Slovénie :

For the Government
of the Kingdom of Spain :

Pour le Gouvernement
du Royaume d'Espagne :

For the Government
of the Kingdom of Sweden :

Pour le Gouvernement
du Royaume de Suède :

*with reservation as to
ratification or acceptance*

Håkan WILKENS

For the Government
of the Swiss Confederation :

Pour le Gouvernement
de la Confédération suisse :

For the Government
of the Turkish Republic :

Pour le Gouvernement
de la République turque :

For the Government
of Ukraine :

Pour le Gouvernement
de l'Ukraine :

*with reservation in respect
of ratification or acceptance*

Olexandre KUPCHYSHYN

 For the Government
of the United Kingdom of Great Britain
and Northern Ireland:

Pour le Gouvernement
du Royaume-Uni de Grande-Bretagne
et d'Irlande du Nord:

*with reservation in respect
of ratification or acceptance*

Jack STRAW

For the Government
of the Republic of
Bosnia and Herzegovina:

Pour le Gouvernement
de la République de
Bosnie et Herzégovine:

For the Government
of Canada:

Pour le Gouvernement
du Canada:

For the Government
of the Republic of Georgia:

Pour le Gouvernement
de la République de Géorgie:

*with reservation in respect
of ratification or acceptance*

Irakli MENAGARISHVILI

For the Holy See:

Pour le Saint-Siège:

For the Government
of Japan:

Pour le Gouvernement
du Japon:

For the Government
of the United Mexican States:

Pour le Gouvernement
des Etats-Unis mexicains:

For the Government
of the United States of America:

Pour le Gouvernement
des Etats-Unis d'Amérique:

Certified a true copy of the sole original
document, in English and in French, de-
posited in the archives of the Council of
Europe.

Copie certifiée conforme à l'exemplaire
original unique en langues française et
anglaise, déposé dans les archives du
Conseil de l'Europe.

Strasbourg, le 6 avril 1999,

The Director of Legal Affairs
of the Council of Europe,

Le Directeur des Affaires juridiques
du Conseil de l'Europe,

Guy DE VEL

**ADDITIONAL PROTOCOL
TO THE CRIMINAL LAW CONVENTION
ON CORRUPTION**

**PROTOCOLE ADDITIONNEL
À LA CONVENTION PÉNALE
SUR LA CORRUPTION**

The member States of the Council of Europe and the other States signatory hereto,

Considering that it is desirable to supplement the Criminal Law Convention on Corruption (ETS No. 173, hereafter "the Convention") in order to prevent and fight against corruption,

Considering also that the present Protocol will allow the broader implementation of the 1996 Programme of Action against Corruption,

Have agreed as follows :

Chapter I – Use of terms

Article 1 – Use of terms

For the purpose of this Protocol :

- 1 The term "*arbitrator*" shall be understood by reference to the national law of the States Parties to this Protocol, but shall in any case include a person who by virtue of an arbitration agreement is called upon to render a legally binding decision in a dispute submitted to him/her by the parties to the agreement.
- 2 The term "*arbitration agreement*" means an agreement recognised by the national law whereby the parties agree to submit a dispute for a decision by an arbitrator.
- 3 The term "*juror*" shall be understood by reference to the national law of the States Parties to this Protocol but shall in any case include a lay person acting as a member of a collegial body which has the responsibility of deciding on the guilt of an accused person in the framework of a trial.
- 4 In the case of proceedings involving a foreign arbitrator or juror, the prosecuting State may apply the definition of arbitrator or juror only in so far as that definition is compatible with its national law.

Chapter II – Measures to be taken at national level

Article 2 – Active bribery of domestic arbitrators

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law, when committed intentionally, the promising offering or giving by any person, directly or indirectly, of any undue advantage to an arbitrator exercising his/her functions under the national law on arbitration of the Party, for himself or herself or for anyone else, for him or for her to act or refrain from acting in the exercise of his or her functions.

Article 3 – Passive bribery of domestic arbitrators

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law, when committed intentionally, the request or receipt by an arbitrator exercising his/her functions under the national law on arbitration of the Party, directly or indirectly, of any undue advantage for himself or herself or for anyone else, or the acceptance of an offer or promise of such an advantage, to act or refrain from acting in the exercise of his or her functions.

Article 4 – Bribery of foreign arbitrators

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law the conduct referred to in Articles 2 and 3, when involving an arbitrator exercising his/her functions under the national law on arbitration of any other State.

Article 5 – Bribery of domestic jurors

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law the conduct referred to in Articles 2 and 3, when involving any person acting as a juror within its judicial system.

Article 6 – Bribery of foreign jurors

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law the conduct referred to in Articles 2 and 3, when involving any person acting as a juror within the judicial system of any other State.

Chapter III – Monitoring of implementation and final provisions**Article 7 – Monitoring of implementation**

The Group of States against Corruption (GRECO) shall monitor the implementation of this Protocol by the Parties.

Article 8 – Relationship to the Convention

- 1 As between the States Parties the provisions of Articles 2 to 6 of this Protocol shall be regarded as additional articles to the Convention.
- 2 The provisions of the Convention shall apply to the extent that they are compatible with the provisions of this Protocol.

Article 9 – Declarations and reservations

- 1 If a Party has made a declaration in accordance with Article 36 of the Convention, it may make a similar declaration relating to Articles 4 and 6 of this Protocol at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.
- 2 If a Party has made a reservation in accordance with Article 37, paragraph 1. of the Convention restricting the application of the passive bribery offences defined in Article 5 of the

Convention, it may make a similar reservation concerning Articles 4 and 6 of this Protocol at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession. Any other reservation made by a Party, in accordance with Article 37 of the Convention shall be applicable also to this Protocol, unless that Party otherwise declares at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

- 3 No other reservation may be made.

Article 10 – Signature and entry into force

- 1 This Protocol shall be open for signature by States which have signed the Convention. These States may express their consent to be bound by:
 - a signature without reservation as to ratification, acceptance or approval; or
 - b signature subject to ratification, acceptance or approval, followed by ratification, acceptance or approval.
- 2 Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary General of the Council of Europe.
- 3 This Protocol shall enter into force on the first day of the month following the expiry of a period of three months after the date on which five States have expressed their consent to be bound by the Protocol in accordance with the provisions of paragraphs 1 and 2, and only after the Convention itself has entered into force.
- 4 In respect of any signatory State which subsequently expresses its consent to be bound by it, the Protocol shall enter into force on the first day of the month following the expiry of a period of three months after the date of the expression of its consent to be bound by the Protocol in accordance with the provisions of paragraphs 1 and 2.
- 5 A signatory State may not ratify, accept or approve this Protocol without having, simultaneously or previously, expressed its consent to be bound by the Convention.

Article 11 – Accession to the Protocol

- 1 Any State or the European Community having acceded to the Convention may accede to this Protocol after it has entered into force.
- 2 In respect of any State or the European Community acceding to the Protocol, it shall enter into force on the first day of the month following the expiry of a period of three months after the date of the deposit of an instrument of accession with the Secretary General of the Council of Europe.

Article 12 – Territorial application

- 1 Any State or the European Community may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, specify the territory or territories to which this Protocol shall apply.
- 2 Any Party may, at any later date, by declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, extend the application of this Protocol to any other territory or territories specified in the declaration and for whose international relations it is responsible or on whose behalf it is authorised to give undertakings. In respect of such territory the Protocol shall enter

into force on the first day of the month following the expiry of a period of three months after the date of receipt of such declaration by the Secretary General.

- 3 Any declaration made in pursuance of the two preceding paragraphs may, in respect of any territory mentioned in such declaration, be withdrawn by means of a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe. Such withdrawal shall become effective on the first day of the month following the expiry of a period of three months after the date of receipt of the notification by the Secretary General.

Article 13 – Denunciation

- 1 Any Party may, at any time, denounce this Protocol by means of a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe.
- 2 Such denunciation shall become effective on the first day of the month following the expiry of a period of three months after the date of receipt of the notification by the Secretary General.
- 3 Denunciation of the Convention automatically entails denunciation of this Protocol.

Article 14 – Notification

The Secretary General of the Council of Europe shall notify the member States of the Council of Europe and any State, or the European Community, having acceded to this Protocol of :

- a any signature of this Protocol ;
- b the deposit of any instrument of ratification, acceptance, approval or accession ;
- c any date of entry into force of this Protocol in accordance with Articles 10, 11 and 12 ;
- d any declaration or reservation made under Articles 9 and 12 ;
- e any other act, notification or communication relating to this Protocol.

~~In witness whereof~~ the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Protocol.

Done at Strasbourg, this 15th day of May 2003, in English and in French, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each of the signatory and acceding Parties.

En foi de quoi, les soussignés, dûment autorisés à cet effet, ont signé le présent Protocole.

Fait à Strasbourg, le 15 mai 2003, en français et en anglais, les deux textes faisant également foi, en un seul exemplaire qui sera déposé dans les archives du Conseil de l'Europe. Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe en communiquera copie certifiée conforme à chacune des Parties signataires et adhérentes.

tified a true copy of the sole original document, in English and in French, deposited in the archives of the Council of Europe.

Copie certifiée conforme à l'exemplaire original unique en langues française et anglaise, déposé dans les archives du Conseil de l'Europe.

Strasbourg, 23 September 2003

The Director General of Legal Affairs
of the Council of Europe,

Le Directeur Général des Affaires Juridiques
du Conseil de l'Europe,

Guy DEVEL

**ADDITIONAL PROTOCOL
TO THE CRIMINAL LAW CONVENTION
ON CORRUPTION**

**PROTOCOLE ADDITIONNEL
À LA CONVENTION PÉNALE
SUR LA CORRUPTION**

Les Etats membres du Conseil de l'Europe et les autres Etats signataires du présent Protocole, Considérant qu'il est opportun de compléter la Convention pénale sur la corruption (STE n° 173, dénommée ci-après «la Convention») afin de prévenir et de lutter contre la corruption ;

Considérant également que le présent Protocole permettra une mise en œuvre plus large du Programme d'action contre la corruption de 1996,

Sont convenus de ce qui suit :

Chapitre I – Terminologie

Article 1 – Terminologie

Aux fins du présent Protocole :

- 1 Le terme «*arbitre*» doit être considéré par référence au droit national de l'Etat partie au présent Protocole, mais, en tout état de cause, doit inclure une personne qui, en raison d'un accord d'arbitrage, est appelée à rendre une décision juridiquement contraignante sur un litige qui lui est soumis par les parties à ce même accord.
- 2 Le terme «*accord d'arbitrage*» désigne un accord reconnu par le droit national et par lequel les parties conviennent de soumettre un litige à un arbitre pour décision.
- 3 Le terme «*juré*» doit être considéré par référence au droit national de l'Etat partie au présent Protocole, mais en tout état de cause, doit inclure une personne agissant en tant que membre non professionnel d'un organe collégial chargé de se prononcer dans le cadre d'un procès pénal sur la culpabilité d'un accusé.
- 4 Dans le cas de poursuites impliquant un arbitre ou un juré étranger, l'Etat qui poursuit ne peut appliquer la définition d'arbitre ou de juré que dans la mesure où cette définition est compatible avec son droit national.

Chapitre II – Mesures à prendre au niveau national

Article 2 – Corruption active d'arbitres nationaux

Chaque Partie adopte les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour ériger en infraction pénale, conformément à son droit interne, lorsque l'acte a été commis intentionnellement, le fait de proposer, d'offrir ou de donner, directement ou indirectement, tout avantage indu à un arbitre exerçant ses fonctions sous l'empire du droit national sur l'arbitrage de cette Partie, pour lui-même ou pour quelqu'un d'autre, afin d'accomplir ou de s'abstenir d'accomplir un acte dans l'exercice de ses fonctions.

Article 3 – Corruption passive d'arbitres nationaux

Chaque Partie adopte les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour ériger en infraction pénale, conformément à son droit interne, lorsque l'acte a été commis intentionnellement, le fait pour un arbitre exerçant ses fonctions sous l'empire du droit national sur l'arbitrage de cette Partie, de solliciter ou de recevoir, directement ou indirectement, tout avantage indu pour lui-même ou quelqu'un d'autre ou d'en accepter l'offre ou la promesse afin qu'il accomplisse ou s'abstienne d'accomplir un acte dans l'exercice de ses fonctions.

Article 4 – Corruption d'arbitres étrangers

Chaque Partie adopte les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour ériger en infraction pénale, conformément à son droit interne, les actes mentionnés aux articles 2 et 3 du présent Protocole, lorsqu'ils impliquent un arbitre exerçant ses fonctions sous l'empire du droit national sur l'arbitrage de tout autre Etat.

Article 5 – Corruption de jurés nationaux

Chaque Partie adopte les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour ériger en infraction pénale, conformément à son droit interne, les actes mentionnés aux articles 2 et 3 du présent Protocole, lorsqu'ils impliquent toute personne exerçant les fonctions de juré au sein de son système judiciaire.

Article 6 – Corruption de jurés étrangers

Chaque Partie adopte les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour ériger en infraction pénale, conformément à son droit interne, les actes mentionnés aux articles 2 et 3 du présent Protocole, lorsqu'ils impliquent toute personne exerçant les fonctions de juré au sein du système judiciaire de tout autre Etat.

Chapitre III – Suivi de la mise en œuvre et dispositions finales**Article 7 – Suivi de la mise en œuvre**

Le Groupe d'Etats contre la corruption (GRECO) assure le suivi de la mise en œuvre du présent Protocole par les Parties.

Article 8 – Relations avec la Convention

- 1 Les Etats parties considèrent les dispositions des articles 2 à 6 du présent Protocole comme des articles additionnels à la Convention.
- 2 Les dispositions de la Convention sont applicables dans la mesure où elles sont compatibles avec les dispositions du présent Protocole.

Article 9 – Déclarations et réserves

- 1 Si une Partie a fait une déclaration sur la base de l'article 36 de la Convention, elle peut faire une déclaration similaire concernant les articles 4 et 6 du présent Protocole au moment de la signature ou au moment du dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion.
- 2 Si une Partie a fait une réserve sur la base de l'article 37, paragraphe 1, de la Convention limitant l'application des infractions de corruption passive visées à l'article 5 de la Convention, elle peut

faire une réserve similaire concernant les articles 4 et 6 du présent Protocole, au moment de la signature ou au moment du dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion. Toute autre réserve faite par une Partie sur la base de l'article 37 de la Convention s'applique également au présent Protocole, à moins que cette Partie n'exprime l'intention contraire au moment de la signature ou au moment du dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion.

- 3 Aucune autre réserve n'est admise.

Article 10 – Signature et entrée en vigueur

- 1 Le présent Protocole est ouvert à la signature des Etats qui ont signé la Convention. Ces Etats peuvent exprimer leur consentement à être liés par:
 - a signature sans réserve de ratification, d'acceptation ou d'approbation ; ou
 - b signature sous réserve de ratification, d'acceptation ou d'approbation, suivie de ratification, d'acceptation ou d'approbation.
- 2 Les instruments de ratification, d'acceptation ou d'approbation seront déposés près le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.
- 3 Le présent Protocole entrera en vigueur le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date à laquelle cinq Etats auront exprimé leur consentement à être liés par le Protocole, conformément aux dispositions des paragraphes 1 et 2 ci-dessus, et seulement après que la Convention elle-même soit entrée en vigueur.
- 4 Pour tout Etat signataire qui exprimera ultérieurement son consentement à être lié par le Protocole, celui-ci entrera en vigueur le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date de l'expression de son consentement à être lié par le Protocole, conformément aux dispositions des paragraphes 1 et 2 ci-dessus.
- 5 Un Etat signataire ne pourra ratifier, accepter ou approuver le présent Protocole sans avoir simultanément ou préalablement exprimé son consentement à être lié par la Convention.

Article 11 – Adhésion au Protocole

- 1 Tout Etat ou la Communauté européenne qui a adhéré à la Convention pourra adhérer au présent Protocole après que celui-ci soit entré en vigueur.
- 2 Pour tout Etat ou la Communauté européenne adhérent au présent Protocole, celui-ci entrera en vigueur le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date de dépôt d'un instrument d'adhésion près le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.

Article 12 – Application territoriale

- 1 Tout Etat ou la Communauté européenne peut, au moment de la signature ou au moment du dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion, désigner le ou les territoires auxquels s'appliquera le présent Protocole.
- 2 Toute Partie peut, à tout autre moment par la suite, étendre l'application du présent Protocole, par déclaration adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, à tout autre territoire désigné dans la déclaration et dont il assure les relations internationales ou pour lequel il est habilité à stipuler. Le Protocole entrera en vigueur à l'égard de ce territoire le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date de réception de ladite déclaration par le Secrétaire Général.

- 3 Toute déclaration faite en vertu des deux paragraphes précédents pourra être retirée, en ce qui concerne tout territoire désigné dans cette déclaration, par notification adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe. Le retrait prendra effet le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date de réception de ladite notification par le Secrétaire Général.

Article 13 – Dénonciation

- 1 Toute Partie peut, à tout moment, dénoncer le présent Protocole en adressant une notification au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.
- 2 La dénonciation prendra effet le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date de réception de ladite notification par le Secrétaire Général.
- 3 La dénonciation de la Convention entraînera automatiquement la dénonciation du présent Protocole.

Article 14 – Notification

Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe notifiera aux Etats membres du Conseil de l'Europe et à tout Etat, ou à la Communauté européenne, ayant adhéré au présent Protocole :

- a toute signature de ce Protocole ;
- b le dépôt de tout instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion ;
- c toute date d'entrée en vigueur du présent Protocole conformément à ses articles 10, 11 et 12 ;
- d toute déclaration ou réserve formulée en vertu des articles 9 et 12 ;
- e tout autre acte, notification ou communication ayant trait au présent Protocole.

In witness whereof the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Protocol.

Done at Strasbourg, this 15th day of May 2003, in English and in French, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each of the signatory and acceding Parties.

En foi de quoi, les soussignés, dûment autorisés à cet effet, ont signé le présent Protocole.

Fait à Strasbourg, le 15 mai 2003, en français et en anglais, les deux textes faisant également foi, en un seul exemplaire qui sera déposé dans les archives du Conseil de l'Europe. Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe en communiquera copie certifiée conforme à chacune des Parties signataires et adhérentes.

certified a true copy of the sole original document, in English and in French, deposited in the archives of the Council of Europe.

Copie certifiée conforme à l'exemplaire original unique en langues française et anglaise, déposé dans les archives du Conseil de l'Europe.

Strasbourg, 23 September 2003

The Director General of Legal Affairs
of the Council of Europe,

Le Directeur Général des Affaires Juridiques
du Conseil de l'Europe,

Guy DEVEL

ΣΥΜΒΑΣΗ ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΦΘΟΡΑ
Στρασβούργο, 27.01.1999

Προοίμιο

Τα Κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης και τα άλλα Κράτη που υπογράφουν την παρούσα: Θεωρώντας ότι σκοπός του Συμβουλίου της Ευρώπης είναι να επιτευχθεί μεγαλύτερη ενότητα μεταξύ των μελών του.

Αναγνωρίζοντας την αξία της προώθησης της συνεργασίας με τα άλλα Κράτη που υπογράφουν την παρούσα Σύμβαση

πεπεισμένα για την ανάγκη της επιδίωξης, ως ζήτημα προτεραιότητας, μιας κοινής πολιτικής κατά του εγκλήματος που αποσκοπεί στην προστασία της κοινωνίας κατά της διαφθοράς, συμπεριλαμβανομένης της υιοθέτησης κατάλληλης νομοθεσίας και προληπτικών μέτρων

τονίζοντας ότι η διαφθορά συνιστά απειλή για το κράτος του δικαίου, της δημοκρατίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, υπονομεύει τη χρηστή διοίκηση, τη δίκαιη μεταχείριση και την κοινωνική δικαιοσύνη, στρεβλώνει τον ανταγωνισμό, παρεμποδίζει την οικονομική ανάπτυξη και θέτει σε κίνδυνο τη σταθερότητα των δημοκρατικών θεσμών και των ηθικών θεμελίων της κοινωνίας

πιστεύοντας ότι μια αποτελεσματική καταπολέμηση της διαφθοράς απαιτεί αυξημένη, ταχεία και αποτελεσματική διεθνή συνεργασία σε ποινικά θέματα

καλωσορίζοντας τις πρόσφατες εξελίξεις που προωθούν τη διεθνή κατανόηση και συνεργασία για την καταπολέμηση της διαφθοράς, συμπεριλαμβανομένων των ενεργειών των Ηνωμένων Εθνών, της Παγκόσμιας Τράπεζας, του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου, του Οργανισμού Αμερικανικών Κρατών, του ΟΟΣΑ και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

λαμβάνοντας υπόψη το Πρόγραμμα Δράσης κατά της Διαφθοράς που υιοθετήθηκε από την Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης το Νοέμβριο 1996 μετά τις συστάσεις της 19ης Διάσκεψης Ευρωπαίων Υπουργών Δικαιοσύνης (Βαλέτα, 1994)

υπενθυμίζοντας στο πλαίσιο αυτό, τη σημασία της συμμετοχής των Κρατών μη μελών στις δραστηριότητες του Συμβουλίου της Ευρώπης κατά της διαφθοράς και καλωσορίζοντας την πολύτιμη συνεισφορά τους στην υλοποίηση του Προγράμματος Δράσης κατά της Διαφθοράς

υπενθυμίζοντας επίσης ότι η Απόφαση Νο 1 που υιοθετήθηκε από τους Ευρωπαίους Υπουργούς Δικαιοσύνης στην 21η Διάσκεψη τους (Πράγα, 1997) εισηγήθηκε την ταχεία υλοποίηση του Προγράμματος Δράσης κατά της Διαφθοράς και ζήτησε, συγκεκριμένα, τη σύντομη υιοθέτηση Σύμβασης ποινικού δικαίου που να προβλέπει τη συντονισμένη ποινικοποίηση πράξεων διαφθοράς, την αυξημένη συνεργασία για τη δίωξη αυτών των αδικημάτων, καθώς και αποτελεσματικό μηχανισμό παρακολούθησης, προσιτό εξίσου τόσο σε Κράτη μέλη όσο και σε Κράτη μη μέλη

λαμβάνοντας υπόψη ότι οι Αρχηγοί Κρατών και Κυβερνήσεων του Συμβουλίου της Ευρώπης αποφάσισαν, επ' ευκαιρία της Δεύτερης Διάσκεψης Κορυφής τους που έλαβε χώρα στο Στρασβούργο στις 10 και

11 Οκτωβρίου 1997, να αναζητήσουν κοινές απαντήσεις στις προκλήσεις που θέτει η αύξηση της διαφθοράς και υιοθέτησαν Πρόγραμμα Δράσης το οποίο, για να προωθηθεί η συνεργασία στην καταπολέμηση της διαφθοράς, συμπεριλαμβανομένων των διασυνδέσεων της με το οργανωμένο έγκλημα και το ξέπλυμα χρήματος, έδωσε οδηγίες στην Επιτροπή Υπουργών, μεταξύ άλλων, να διασφαλίσει την ταχεία ολοκλήρωση των διεθνών νομικών κειμένων σύμφωνα με το Πρόγραμμα Δράσης κατά της Διαφθοράς

θεωρώντας επίσης ότι η Απόφαση (97) 24 σχετικά με τις 20 Κατευθυντήριες Αρχές για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς, που υιοθετήθηκε στις 6 Νοεμβρίου 1997 από την Επιτροπή Υπουργών στην 101η Συνεδρίασή της, τονίζει την ανάγκη ταχείας ολοκλήρωσης της επεξεργασίας διεθνών νομικών κειμένων σύμφωνα με το Πρόγραμμα Δράσης κατά της Διαφθοράς

Ενόψει της υιοθέτησης από την Επιτροπή Υπουργών, στην 102η Συνεδρίαση της στις 4 Μαΐου 1998, της Απόφασης (98) 7 με την οποία εγκρίνονται η επιμέρους και η διευρυμένη συμφωνία που ιδρύει την «Ομάδα Κρατών κατά της Διαφθοράς - GRECO», που αποσκοπεί στη βελτίωση της ικανότητας των μελών της να καταπολεμούν τη διαφθορά παρακολουθώντας την εκπλήρωση των δεσμεύσεών τους στον τομέα αυτό,

Συμφώνησαν τα ακόλουθα:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ I -

Χρήση Όρων

Άρθρο 1 -

Χρήση Όρων

Για τους σκοπούς της παρούσας Σύμβασης:

α. «δημόσιος λειτουργός» είναι ο αναφερόμενος στην εθνική νομοθεσία του Κράτους, στο οποίο το εν λόγω άτομο εκτελεί τα καθήκοντα αυτά και όπως ισχύει στο ποινικό του δίκαιο ως «λειτουργός», «δημόσιος αξιωματούχος», «δήμαρχος», «υπουργός» ή «δικαστής».

β. ο όρος «δικαστής» που αναφέρεται στην ανωτέρω υποπαράγραφο α' περιλαμβάνει τους εισαγγελείς και τους ασκούντες δικαστικά καθήκοντα.

γ. σε περίπτωση διαδικασίας όπου εμπλέκεται δημόσιος λειτουργός άλλου Κράτους, το δίκον Κράτος μπορεί να εφαρμόσει τον ορισμό του δημοσίου λειτουργού, μόνο εφόσον ο ορισμός αυτός είναι συμβατός με την εθνική του νομοθεσία.

δ. ο όρος «νομικό πρόσωπο» σημαίνει οποιονδήποτε φορέα που έχει αυτή την ιδιότητα σύμφωνα με την ισχύουσα εθνική νομοθεσία, με εξαίρεση τα Κράτη ή άλλους δημόσιους φορείς κατά την άσκηση της κρατικής εξουσίας και τους δημόσιους διεθνείς οργανισμούς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II -

Μέτρα που πρέπει να ληφθούν σε εθνικό επίπεδο

Άρθρο 2 -

Ενεργητική δωροδοκία εθνικών δημόσιων λειτουργών

Κάθε Μέρος πρέπει να υιοθετήσει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι απαραίτητα για να θεσπίσει ως ποινικά αδικήματα σύμφωνα με το εσωτερικό του δίκαιο, όταν τελούνται με πρόθεση, την υπόσχεση, προσφορά ή παροχή από οποιονδήποτε άμεσα ή έμμεσα, κάθε μη οφειλόμενου πλεονεκτήματος σε οποιονδήποτε δημόσιο λειτουργό του, για τον ίδιο ή για οποιονδήποτε άλλο,

ώστε να προβεί σε πράξη ή να παραλείψει ενέργεια κατά την άσκηση των καθηκόντων του.

Άρθρο 3 -

Παθητική δωροδοκία εθνικών δημόσιων λειτουργών

Κάθε Μέρος πρέπει να υιοθετήσει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι απαραίτητα για να θεσπίσει ως ποινικά αδικήματα σύμφωνα με το εσωτερικό του δίκαιο, όταν τελούνται με πρόθεση την απαίτηση ή λήψη από οποιονδήποτε δημόσιο λειτουργό του, άμεσα ή έμμεσα, κάθε μη οφειλόμενου πλεονεκτήματος για τον ίδιο ή για οποιονδήποτε άλλο, ή την αποδοχή προσφοράς ή υπόσχεσης τέτοιου πλεονεκτήματος, ώστε να προβεί σε πράξη ή να παραλείψει ενέργεια κατά την άσκηση των καθηκόντων του.

Άρθρο 4 -

Δωροδοκία μελών εθνικών δημόσιων συνελεύσεων

Κάθε Μέρος πρέπει να υιοθετήσει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι απαραίτητα για να θεσπίσει ως ποινικά αδικήματα σύμφωνα με το εσωτερικό του δίκαιο, τη συμπεριφορά που αναφέρεται στα Άρθρα 2 και 3, όταν εμπλέκεται οποιοσδήποτε που είναι μέλος οποιασδήποτε εθνικής συνέλευσης που ασκεί νομοθετικές ή διοικητικές εξουσίες.

Άρθρο 5 -

Δωροδοκία αλλοδαπών δημόσιων λειτουργών

Κάθε Μέρος πρέπει να υιοθετήσει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι απαραίτητα για να θεσπίσει ως ποινικά αδικήματα σύμφωνα με το εσωτερικό του δίκαιο, τη συμπεριφορά που αναφέρεται στα Άρθρα 2 και 3, όταν εμπλέκεται δημόσιος λειτουργός άλλου Κράτους.

Άρθρο 6 -

Δωροδοκία μελών αλλοδαπών δημόσιων συνελεύσεων

Κάθε Μέρος πρέπει να υιοθετήσει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι απαραίτητα για να θεσπίσει ως ποινικά αδικήματα σύμφωνα με το εσωτερικό του δίκαιο, τη συμπεριφορά που αναφέρεται στα Άρθρα 2 και 3, όταν εμπλέκεται οποιοσδήποτε που είναι μέλος δημοσίας συνέλευσης που ασκεί νομοθετικές ή διοικητικές εξουσίες σε κάθε άλλο Κράτος.

Άρθρο 7 -

Ενεργητική δωροδοκία στον ιδιωτικό τομέα

Κάθε Μέρος πρέπει να υιοθετήσει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι απαραίτητα για να θεσπίσει ως ποινικά αδικήματα σύμφωνα με το εσωτερικό του δίκαιο, όταν τελούνται με πρόθεση κατά τη διάρκεια της επιχειρηματικής δραστηριότητας, την υπόσχεση, προσφορά ή παροχή, άμεσα ή έμμεσα, κάθε μη οφειλόμενου πλεονεκτήματος σε οποιονδήποτε που διευθύνει ή εργάζεται, με οποιαδήποτε ιδιότητα, σε φορείς του ιδιωτικού τομέα, για τον ίδιο ή για άλλους, ώστε να προβούν σε πράξη ή να παραλείψουν ενέργεια, κατά παράβαση των καθηκόντων τους.

Άρθρο 8 -

Παθητική δωροδοκία στον ιδιωτικό τομέα

Κάθε Μέρος πρέπει να υιοθετήσει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι απαραίτητα για να θεσπίσει ως ποινικά αδικήματα σύμφωνα με το εσωτερικό του δίκαιο,

όταν τελούνται με πρόθεση κατά τη διάρκεια της επιχειρηματικής δραστηριότητας, την απαίτηση ή λήψη, άμεσα ή έμμεσα, από οποιονδήποτε που διευθύνει ή εργάζεται, με οποιαδήποτε ιδιότητα, σε φορείς του ιδιωτικού τομέα, κάθε μη οφειλόμενου πλεονεκτήματος για τον ίδιο ή για άλλους, ή την αποδοχή προσφοράς ή υπόσχεσης αυτού του πλεονεκτήματος, ώστε να προβούν σε πράξη ή να παραλείψουν ενέργεια, κατά παράβαση των καθηκόντων τους.

Άρθρο 9 -

Δωροδοκία λειτουργών διεθνών οργανισμών

Κάθε Μέρος πρέπει να υιοθετήσει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι απαραίτητα για να θεσπίσει ως ποινικά αδικήματα, σύμφωνα με το εσωτερικό του δίκαιο, τη συμπεριφορά που αναφέρεται στα Άρθρα 2 και 3, όταν εμπλέκεται λειτουργός ή άλλος επί συμβάσει υπάλληλος, υπό την έννοια των κανονισμών προσωπικού, κάθε δημόσιου διεθνούς ή υπερεθνικού οργανισμού ή φορέα στον οποίο το Κράτος είναι μέλος, και κάθε πρόσωπο αποσπασμένο ή όχι, που εκτελεί καθήκοντα που αντιστοιχούν σε αυτά που εκτελούν οι εν λόγω λειτουργοί ή υπάλληλοι.

Άρθρο 10 -

Δωροδοκία μελών διεθνών κοινοβουλευτικών συνελεύσεων

Κάθε Μέρος πρέπει να υιοθετήσει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι απαραίτητα για να θεσπίσει ως ποινικά αδικήματα, σύμφωνα με το εσωτερικό του δίκαιο, τη συμπεριφορά που αναφέρεται στο Άρθρο 4, όταν εμπλέκονται μέλη κοινοβουλευτικών συνελεύσεων διεθνών ή υπερεθνικών οργανισμών στους οποίους το Μέρος είναι μέλος,

Άρθρο 11 -

Δωροδοκία δικαστών και λειτουργών διεθνών δικαστηρίων

Κάθε Μέρος πρέπει να υιοθετήσει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι απαραίτητα για να θεσπίσει ως ποινικά αδικήματα, σύμφωνα με το εσωτερικό του δίκαιο, τη συμπεριφορά που αναφέρεται στα Άρθρα 2 και 3, όταν αφορά ασκούντες δικαστικά καθήκοντα ή λειτουργούς διεθνούς δικαστηρίου, η δικαιοδοσία του οποίου είναι αποδεκτή από το Μέρος.

Άρθρο 12 -

Προσφορά για άσκηση επιρροής

Κάθε Μέρος πρέπει να υιοθετήσει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι απαραίτητα για να θεσπίσει ως ποινικά αδικήματα, σύμφωνα με το εσωτερικό του δίκαιο, όταν τελούνται με πρόθεση, την υπόσχεση, παροχή ή προσφορά, άμεσα ή έμμεσα, κάθε μη οφειλόμενου πλεονεκτήματος σε οποιονδήποτε ο οποίος ισχυρίζεται ή επιβεβαιώνει ότι μπορεί να ασκήσει ανάρμοστη επιρροή στη διαδικασία λήψης απόφασης οποιουδήποτε από τους αναφερόμενους στα Άρθρα 2, 4 έως 6 και 9 έως 11 σε αντάλλαγμα αυτού, άσχετα αν το μη οφειλόμενο πλεονέκτημα είναι για τον ίδιο ή άλλον, καθώς και η απαίτηση, λήψη ή αποδοχή της προσφοράς ή υπόσχεσης αυτού του πλεονεκτήματος, σε αντάλλαγμα αυτής της επιρροής, άσχετα αν η επιρροή ασκείται ή όχι ή άσχετα αν η υποτιθέμενη επιρροή οδηγεί στο σκοπούμενο αποτέλεσμα ή όχι.

Άρθρο 13 -

Ξέπλυμα εσόδων από αδικήματα διαφθοράς

Κάθε Μέρος πρέπει να υιοθετήσει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι απαραίτητα για να θεσπίσει ως ποινικά αδικήματα σύμφωνα με το εσωτερικό του δίκαιο, τη συμπεριφορά που αναφέρεται στη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για το Ξέπλυμα, την Έρευνα, Δήμηση και Κατάσχεση Προϊόντων Εγκλήματος (ETS No. 141), Άρθρο 6 παράγραφοι 1 και 2, υπό τις προϋποθέσεις που αναφέρονται σ' αυτήν, όταν το αποδιδόμενο αδίκημα περιλαμβάνει οποιοδήποτε από τα ποινικά αδικήματα που θεσπίζονται σύμφωνα με τα Άρθρα 2 έως 12 της παρούσας Σύμβασης, στο βαθμό που το Μέρος δεν εξέφρασε επιφύλαξη ή δεν έκανε δήλωση σε σχέση με τα αδικήματα αυτά ή δεν θεωρεί ότι τα αδικήματα αυτά είναι σοβαρά για το σκοπό της νομοθεσίας για το ξέπλυμα χρήματος.

Άρθρο 14 -

Λογιστικά αδικήματα

Κάθε Μέρος πρέπει να υιοθετήσει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι απαραίτητα για να θεσπίσει ως αδικήματα που υπόκεινται σε ποινικές ή άλλες κυρώσεις σύμφωνα με το εσωτερικό του δίκαιο, τις ακόλουθες πράξεις ή παραλείψεις, όταν τελούνται με πρόθεση, και με το σκοπό διάπραξης, απόκρυψης ή συγκάλυψης των αδικημάτων που αναφέρονται στα Άρθρα 2 έως 12, στην έκταση που το Μέρος δεν εξέφρασε επιφύλαξη ή δεν έκανε δήλωση:

α. δημιουργία ή χρήση τιμολογίου ή άλλου λογιστικού εγγράφου ή αρχείου που περιέχει ψευδείς ή ελλιπείς πληροφορίες

β. παράνομη παράλειψη καταχώρησης πληρωμής.

Άρθρο 15 -

Συμμετοχικές πράξεις

Κάθε Μέρος πρέπει να υιοθετήσει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι απαραίτητα για να θεσπίσει ως ποινικά αδικήματα σύμφωνα με το εσωτερικό του δίκαιο, κάθε συμμετοχική πράξη στην τέλεση οποιουδήποτε από τα ποινικά αδικήματα που θεσπίζονται σύμφωνα με την παρούσα Σύμβαση.

Άρθρο 16 -

Ασυλία

Οι διατάξεις της παρούσας Σύμβασης δεν θίγουν τις διατάξεις-οποιασδήποτε Σύμβασης, Πρωτοκόλλου ή Καταστατικού, καθώς και των κειμένων εφαρμογής τους, όσον αφορά την άρση της ασυλίας.

Άρθρο 17 -

Δικαιοδοσία

1. Κάθε Μέρος πρέπει να υιοθετήσει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι απαραίτητα για να θεμελιώσει δικαιοδοσία για κάθε ποινικό αδίκημα που θεσπίζεται σύμφωνα με τα Άρθρα 2 έως 14 της παρούσας Σύμβασης όταν:

α. το αδίκημα τελείται εν όλω ή εν μέρει στην επικράτειά του

β. ο δράστης είναι υπήκοός του, δημόσιος λειτουργός του ή μέλος ενός από τις εθνικές δημόσιες συνελεύσεις του

γ. στο αδίκημα εμπλέκεται ένας δημόσιος λειτουργός του ή μέλος των εθνικών δημόσιων συνελεύσεων του ή

οποιοδήποτε άτομο που αναφέρεται στα Άρθρα 9 έως 11, το οποίο είναι συγχρόνως και υπήκοός του.

2. Κάθε Κράτος μπορεί, κατά την υπογραφή ή κατάθεση του εγγράφου επικύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησής του, με δήλωση που απευθύνεται στον Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης, να δηλώσει ότι επιφυλάσσεται του δικαιώματος να μην εφαρμόσει ή να εφαρμόσει μόνο σε συγκεκριμένες περιπτώσεις ή περιστάσεις τους κανόνες δικαιοδοσίας που αναφέρονται στις παραγράφους 1.β' και γ' του παρόντος άρθρου ή τμήμα αυτών.

3. Αν ένα Μέρος έχει κάνει χρήση της δυνατότητας επιφύλαξης που προβλέπεται στην παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου, πρέπει να υιοθετήσει τα μέτρα που είναι απαραίτητα για να θεμελιωθεί η δικαιοδοσία για κάθε ποινικό αδίκημα που θεσπίζεται σύμφωνα με την παρούσα Σύμβαση, σε περιπτώσεις όπου ο φερόμενος ως αυτοργός είναι παρών στην επικράτειά του και δεν τον εκδώσει σε άλλο Μέρος αποκλειστικά και μόνο βάσει της εθνικότητάς του, μετά από αίτημα έκδοσης.

4. Η παρούσα Σύμβαση δεν αποκλείει την ποινική δικαιοδοσία που ασκεί ένα Μέρος σύμφωνα με το εθνικό του δίκαιο.

Άρθρο 18 -

Ευθύνη νομικών προσώπων

1. Κάθε Μέρος πρέπει να υιοθετήσει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι απαραίτητα για να διασφαλίσει ότι τα νομικά πρόσωπα μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνα για τα ποινικά αδικήματα της ενεργητικής δωροδοκίας, της προσφοράς για άσκηση επιρροής και του ξεπλύματος χρήματος που θεσπίζονται σύμφωνα με την παρούσα Σύμβαση, τα οποία τελούνται προς όφελος του από οποιοδήποτε φυσικό πρόσωπο, που ενεργεί είτε ατομικά ή ως μέλος οργάνου του νομικού προσώπου, το οποίο έχει διευθυντική θέση εντός του νομικού προσώπου, βάσει:

- εξουσίας εκπροσώπησης του νομικού προσώπου, ή

- εξουσιοδότησης για τη λήψη αποφάσεων εκ μέρους του νομικού προσώπου ή

- εξουσιοδότησης για την άσκηση ελέγχου εντός του νομικού προσώπου καθώς και για την ανάμιξη του εν λόγω φυσικού προσώπου ως συνεργού ή ηθικού αυτουργού στα ανωτέρω αδικήματα.

2. Εκτός από τις περιπτώσεις της παραγράφου 1, κάθε Μέρος πρέπει να λάβει τα απαραίτητα μέτρα για να διασφαλίσει ότι το νομικό πρόσωπο μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνο, όταν η έλλειψη εποπτείας ή ελέγχου από το φυσικό πρόσωπο που αναφέρεται στην παράγραφο 1 κατέστησε δυνατή την τέλεση των ποινικών αδικημάτων που αναφέρονται στην παράγραφο 1 προς όφελος του νομικού αυτού προσώπου από φυσικό πρόσωπο υπό την εξουσία του.

3. Η ευθύνη νομικού προσώπου σύμφωνα με τις παραγράφους 1 και 2 δεν αποκλείει την ποινική δίωξη κατά φυσικών προσώπων που είναι φυσικοί ή ηθικοί αυτουργοί ή συνεργοί στα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στην παράγραφο 1.

Άρθρο 19 -

Κυρώσεις και μέτρα

1. Λαμβάνοντας υπόψη τη σοβαρή φύση των ποινικών αδικημάτων που θεσπίζονται σύμφωνα με την παρούσα

Σύμβαση, κάθε Μέρος πρέπει να προβλέψει, για τα ποινικά αδικήματα που θεσπίζονται σύμφωνα με τα Άρθρα 2 έως 14, αποτελεσματικές, ανάλογες και αποτρεπτικές κυρώσεις και μέτρα, συμπεριλαμβανομένων, όταν τελούνται από φυσικά πρόσωπα, των στερητικών της ελευθερίας ποινών που μπορεί να συνεπάγονται έκδοση.

2. Κάθε Μέρος πρέπει να διασφαλίσει ότι τα νομικά πρόσωπα που θεωρούνται υπεύθυνα σύμφωνα με το Άρθρο 18 παράγραφοι 1 και 2, υπόκεινται σε αποτελεσματικές, ανάλογες και αποτρεπτικές ποινικές ή μη ποινικές κυρώσεις, συμπεριλαμβανομένων των χρηματικών κυρώσεων.

3. Κάθε Μέρος πρέπει να υιοθετήσει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι απαραίτητα για να κατάσχει ή να στερήσει με κάθε άλλο τρόπο τα μέσα τέλεσης και τα προϊόντα των ποινικών αδικημάτων που θεσπίζονται σύμφωνα με την παρούσα Σύμβαση, ή περιουσία, η αξία της οποίας αντιστοιχεί στα εν λόγω προϊόντα.

Άρθρο 20 - Εξειδικευμένες αρχές

Κάθε Μέρος πρέπει να υιοθετήσει τα μέτρα που είναι απαραίτητα για να διασφαλίσει ότι άτομα ή φορείς θα εξειδικευτούν στην καταπολέμηση της διαφθοράς. Θα έχουν την απαραίτητη ανεξαρτησία σύμφωνα με τις θεμελιώδεις αρχές του νομικού συστήματος του Μέρους, ώστε να μπορούν να εκτελούν τα καθήκοντά τους αποτελεσματικά και χωρίς παράνομη πίεση. Το Μέρος πρέπει να διασφαλίσει ότι το προσωπικό των φορέων αυτών έχει επαρκή κατάρτιση και οικονομικούς πόρους για τα καθήκοντά του.

Άρθρο 21 - Συνεργασία μεταξύ εθνικών αρχών

Κάθε Μέρος πρέπει να υιοθετήσει τα μέτρα που είναι απαραίτητα για να διασφαλίσει ότι οι δημόσιες αρχές, καθώς και οι δημόσιοι λειτουργοί, συνεργάζονται, σύμφωνα με το εθνικό τους δίκαιο, με τις αρχές του που είναι υπεύθυνες για την διερεύνηση και δίωξη ποινικών αδικημάτων:

- α. ενημερώνοντας τις τελευταίες αρχές, με δική τους πρωτοβουλία, όταν υπάρχουν βάσιμοι λόγοι να πιστευτούν ότι τελέστηκε οποιοδήποτε από τα ποινικά αδικήματα που θεσπίζονται σύμφωνα με τα Άρθρα 2 έως 14, ή
- β. παρέχοντας, μετά από αίτημα, στις τελευταίες αρχές όλες τις απαραίτητες πληροφορίες.

Άρθρο 22 - Προστασία συνεργατών δικαιοσύνης και μαρτύρων

Κάθε Μέρος πρέπει να υιοθετήσει τα μέτρα που είναι απαραίτητα για να παράσχει αποτελεσματική και κατάλληλη προστασία για:

- α. αυτούς που καταγγέλλουν τα ποινικά αδικήματα που θεσπίζονται σύμφωνα με τα Άρθρα 2 έως 14 ή που συνεργάζονται άλλως με τις ανακριτικές ή διωκτικές αρχές
- β. μάρτυρες που καταθέτουν σχετικά με τα αδικήματα αυτά.

Άρθρο 23 - Μέτρα για την διευκόλυνση της συλλογής αποδείξεων και της δήμευσης προϊόντων του εγκλήματος

1. Κάθε Μέρος πρέπει να υιοθετήσει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι απαραίτητα, συμπεριλαμβανομένων αυτών που επιτρέπουν τη χρήση ειδικών ανα-

κριτικών τεχνικών, σύμφωνα με το εθνικό του δίκαιο, για να μπορεί να διευκολύνει τη συλλογή αποδείξεων που αφορούν ποινικά αδικήματα που θεσπίζονται σύμφωνα με τα Άρθρα 2 έως 14 της παρούσας Σύμβασης και να προσδιορίζει, ανιχνεύει, παγώνει και να κατάσχει τα μέσα τέλεσης και τα προϊόντα της διαφθοράς, ή περιουσία η αξία της οποίας αντιστοιχεί στα εν λόγω προϊόντα, υποκείμενα σε μέτρα που θεσπίζονται σύμφωνα με την παράγραφο 3 του Άρθρου 19 της παρούσας Σύμβασης.

2. Κάθε Μέρος πρέπει να υιοθετήσει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι απαραίτητα για να δώσει στα δικαστήρια ή τις άλλες αρμόδιες αρχές τη δυνατότητα να διατάσσουν να τεθούν στη διάθεσή τους ή να κατασχεθούν τραπεζικά, οικονομικά ή εμπορικά αρχεία, έτσι ώστε να είναι δυνατή η πραγμάτωση των ενεργειών που αναφέρονται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου.

3. Το τραπεζικό απόρρητο δεν πρέπει να αποτελεί εμπόδιο στα μέτρα που προβλέπονται στις παραγράφους 1 και 2 του παρόντος άρθρου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ III - Παρακολούθηση της εφαρμογής

Άρθρο 24 - Παρακολούθηση

Η Ομάδα Κρατών κατά της Διαφθοράς (GRECO) πρέπει να παρακολουθεί την εφαρμογή της παρούσας Σύμβασης από τα Μέρη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV - Διεθνής Συνεργασία

Άρθρο 25 - Γενικές αρχές και μέτρα για τη διεθνή συνεργασία

1. Τα Μέρη πρέπει να συνεργάζονται μεταξύ τους, σύμφωνα με τις διατάξεις των σχετικών διεθνών κειμένων για τη διεθνή συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις, ή σύμφωνα με τους διακανονισμούς που συμφωνήθηκαν με βάση την ομοιόμορφη ή αμοιβαία νομοθεσία και σύμφωνα με το εθνικό τους δίκαιο, στη μεγαλύτερη δυνατή έκταση για τους σκοπούς των ερευνών και διαδικασιών που αφορούν ποινικά αδικήματα που θεσπίζονται σύμφωνα με την παρούσα Σύμβαση.

2. Όπου δεν έχει τεθεί σε ισχύ διεθνές κείμενο ή διακανονισμός που αναφέρονται στην παράγραφο 1 μεταξύ των Μερών, θα εφαρμόζονται τα Άρθρα 26 έως 31 του παρόντος κεφαλαίου.

3. Τα Άρθρα 26 έως 31 του παρόντος κεφαλαίου θα εφαρμόζονται επίσης, όταν είναι πλέον ευνοϊκά από αυτά των διεθνών κειμένων ή διακανονισμών που αναφέρονται στην παράγραφο 1.

Άρθρο 26 - Αμοιβαία συνδρομή

1. Τα Μέρη πρέπει να χορηγούν το ένα στο άλλο την ευρύτερη δυνατή αμοιβαία συνδρομή με την σύντομη επεξεργασία αιτημάτων από αρχές οι οποίες, σύμφωνα με το εθνικό τους δίκαιο, έχουν την εξουσία να ερευνούν ή να διώκουν ποινικά αδικήματα που θεσπίζονται σύμφωνα με την παρούσα Σύμβαση.

2. Η αμοιβαία νομική συνδρομή σύμφωνα με την παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου μπορεί να απορριφθεί αν το Μέρος στο οποίο απευθύνεται το αίτημα πιστεύει

ότι η ικανοποίηση του αιτήματος θα υπονομεύσει τα θεμελιώδη συμφέροντά του, την εθνική κυριαρχία του, την εθνική ασφάλειά του ή τη δημόσια τάξη.

3. Τα Μέρη δεν πρέπει να επικαλούνται το τραπεζικό απόρρητο ως λόγο απόρριψης της συνεργασίας σύμφωνα με το παρόν κεφάλαιο. Εφόσον το απαιτεί το εθνικό δίκαιο, ένα Μέρος μπορεί να ζητήσει την έγκριση του αιτήματος συνεργασίας που αφορά την άρση του τραπεζικού απορρήτου από δικαστή ή άλλη δικαστική αρχή, συμπεριλαμβανομένων των εισαγγελιών, εφόσον οι αρχές αυτές ενεργούν σε σχέση με τα ποινικά αδικήματα.

Άρθρο 27 - Έκδοση

1. Τα ποινικά αδικήματα που έχουν σχέση με το πεδίο εφαρμογής της παρούσας Σύμβασης θεωρούνται ότι περιλαμβάνονται σε κάθε Σύμβαση έκδοσης που ισχύει μεταξύ των Μερών εφόσον τα αδικήματα αυτά επιτρέπουν την έκδοση. Τα Μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να συμπεριλάβουν τέτοια αδικήματα, ως επιτρέποντα την έκδοση, σε κάθε Σύμβαση έκδοσης που θα συνάπτουν μεταξύ τους.

2. Ένα Μέρος που επιτρέπει την έκδοση μόνο εφόσον υπάρχει Σύμβαση, αν λάβει αίτημα έκδοσης από άλλο Μέρος με το οποίο δεν έχει Σύμβαση έκδοσης, μπορεί να θεωρήσει την παρούσα Σύμβαση ως νομική βάση για την έκδοση σχετικά με οποιοδήποτε ποινικό αδίκημα θεσπίζεται σύμφωνα με την παρούσα Σύμβαση.

3. Τα Μέρη που δεν εξαρτούν την έκδοση από την ύπαρξη Σύμβασης πρέπει να αναγνωρίσουν τα ποινικά αδικήματα που θεσπίζονται σύμφωνα με την παρούσα Σύμβαση ως αδικήματα που επιτρέπουν την έκδοση μεταξύ τους.

4. Η έκδοση υπόκειται στις προϋποθέσεις που προβλέπονται από το δίκαιο του Μέρους - αποδέκτη του αιτήματος ή από τις ισχύουσες συνθήκες έκδοσης, συμπεριλαμβανομένων των λόγων για τους οποίους το Μέρος-αποδέκτης μπορεί να αρνηθεί την έκδοση.

5. Αν η έκδοση για ποινικό αδίκημα που θεσπίζεται σύμφωνα με την παρούσα Σύμβαση απορριφθεί μόνο με βάση την εθνικότητα του ατόμου που καταζητείται ή επειδή το Μέρος-αποδέκτης του αιτήματος θεωρεί ότι έχει δικαιοδοσία επί του αδικήματος, το Μέρος-αποδέκτης του αιτήματος πρέπει να παραπέμψει την υπόθεση στις αρμόδιες αρχές του με σκοπό τη δίωξη, εκτός αν συμφωνηθεί άλλως με το αιτούν Μέρος, και να αναφέρει την τελική έκβαση στο αιτούν Μέρος σε εύλογο χρόνο.

Άρθρο 28 -

Πληροφορίες παρεχόμενες εξ ιδίας πρωτοβουλίας

Με την επιφύλαξη των δικών του ερευνών ή διαδικασιών, ένα Μέρος μπορεί, χωρίς προηγούμενο αίτημα, να αποστείλει σε άλλο Μέρος πληροφορίες για γεγονότα, όταν θεωρεί ότι η αποκάλυψη αυτών των πληροφοριών μπορεί να βοηθήσει το Κράτος που θα τις δεχθεί να κινηθεί ή να διεξαγάγει έρευνες ή διαδικασίες σχετικά με ποινικά αδικήματα που θεσπίζονται σύμφωνα με την παρούσα Σύμβαση ή μπορεί να οδηγήσει σε αίτημα από το Μέρος αυτό σύμφωνα με το παρόν κεφάλαιο.

Άρθρο 29 - Κεντρική αρχή

1. Τα Μέρη πρέπει να ορίσουν μια κεντρική αρχή ή, αν αυτό είναι αναγκαίο, διάφορες κεντρικές αρχές που θα είναι υπεύθυνες για την αποστολή και απάντηση

σε αιτήματα που υποβάλλονται σύμφωνα με το παρόν κεφάλαιο, για την εκτέλεση αυτών των αιτημάτων ή την διαβίβαση τους στις αρχές που είναι αρμόδιες για την εκτέλεσή τους.

2. Κάθε Μέρος, κατά το χρόνο υπογραφής ή κατάθεσης του εγγράφου επικύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης του πρέπει να γνωστοποιήσει στον Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης τα ονόματα και τις διευθύνσεις των αρχών που ορίστηκαν σύμφωνα με την παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 30 - Απευθείας επικοινωνία

1. Οι κεντρικές αρχές επικοινωνούν απευθείας μεταξύ τους.

2. Σε περίπτωση επείγοντος, τα αιτήματα αμοιβαίας συνδρομής ή τα σχετικά με αυτά έγγραφα μπορούν να αποστέλλονται απευθείας από τις δικαστικές αρχές, συμπεριλαμβανομένων των εισαγγελιών του αιτούντος Μέρους στις αρχές του Μέρους-αποδέκτη του αιτήματος. Στις περιπτώσεις αυτές, αντίγραφο θα αποστέλλεται συγχρόνως στην κεντρική αρχή του Μέρους-αποδέκτη του αιτήματος μέσω της κεντρικής αρχής του αιτούντος Μέρους.

3. Κάθε αίτημα ή σχετικό έγγραφο σύμφωνα με τις παραγράφους 1 και 2 του παρόντος άρθρου μπορεί να υποβάλλεται μέσω της Διεθνούς Οργάνωσης Εγκληματολογικής Αστυνομίας (Interpol).

4. Όταν υποβάλλεται αίτημα σύμφωνα με την παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου και η αρχή δεν είναι αρμόδια για να ασχοληθεί με το αίτημα, πρέπει να παραπέμψει το αίτημα στην αρμόδια εθνική αρχή και να ενημερώσει απευθείας το αιτούν Μέρος ότι το έπραξε.

5. Τα αιτήματα ή τα σχετικά έγγραφα σύμφωνα με την παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου που δεν αναφέρονται σε μέτρα εξαναγκασμού μπορούν να διαβιβάζονται απευθείας από τις αρμόδιες αρχές του αιτούντος Μέρους στις αρμόδιες αρχές του Μέρους-αποδέκτη του αιτήματος.

6. Κάθε Κράτος μπορεί, κατά το χρόνο υπογραφής ή κατάθεσης του εγγράφου επικύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης του, να ενημερώσει τον Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης ότι για λόγους αποτελεσματικότητας, τα αιτήματα που υποβάλλονται σύμφωνα με το παρόν κεφάλαιο θα πρέπει να απευθύνονται στην κεντρική αρχή του.

Άρθρο 31 - Πληροφορίες

Το Μέρος-αποδέκτης του αιτήματος πρέπει να ενημέρωνε εγκαίρως το αιτούν Μέρος για τις ενέργειες του επί του αιτήματος σύμφωνα με το παρόν κεφάλαιο και για το τελικό αποτέλεσμα των ενεργειών αυτών. Το Μέρος-αποδέκτης του αιτήματος πρέπει να ενημερώνει επίσης εγκαίρως το αιτούν Μέρος για κάθε περίπτωση που μπορεί να καταστήσει αδύνατη την εκτέλεση της αιτούμενης ενέργειας ή που μπορεί να την καθυστερήσει σημαντικά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V - Τελικές διατάξεις

Άρθρο 32 - Υπογραφή και έναρξη ισχύος

1. Η παρούσα Σύμβαση θα ανοίξει για υπογραφή από τα Κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης και από Κράτη μη μέλη που συμμετείχαν στην επεξεργασία της.

Τα Κράτη αυτά μπορούν να εκφράσουν τη συγκατάθεση τους να δεσμευθούν ως εξής:

α. υπογραφή χωρίς επιφύλαξη σχετικά με την επικύρωση, αποδοχή ή έγκριση, ή

β. υπογραφή υπό τον όρο της επικύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης, που θα ακολουθηθεί από επικύρωση, αποδοχή ή έγκριση.

2. Τα έγγραφα επικύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης θα κατατεθούν στον Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης.

3. Η παρούσα Σύμβαση θα τεθεί σε ισχύ την πρώτη ημέρα του μήνα μετά τη λήξη περιόδου τριών μηνών μετά την ημερομηνία κατά την οποία δέκα τέσσερα Κράτη εξέφρασαν τη συγκατάθεση τους να δεσμευτούν από τη Σύμβαση σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1. Κάθε τέτοιο Κράτος που δεν είναι μέλος της Ομάδας Κρατών κατά της Διαφθοράς (GRECO) κατά τον χρόνο επικύρωσης, θα καταστεί αυτομάτως μέλος κατά την ημερομηνία που η Σύμβαση θα τεθεί σε ισχύ.

4. Όσον αφορά κάθε υπογράφων Κράτος που εκφράζει μετέπειτα τη συγκατάθεση του να δεσμευτεί από αυτήν, η Σύμβαση θα τεθεί σε ισχύ κατά την πρώτη ημέρα του μήνα μετά τη λήξη περιόδου τριών μηνών μετά την ημερομηνία έκφρασης της συγκατάθεσης του να δεσμευτεί από τη Σύμβαση σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1. Κάθε υπογράφων Κράτος που δεν είναι μέλος της Ομάδας Κρατών κατά της Διαφθοράς (GRECO) κατά το χρόνο επικύρωσης, θα καταστεί αυτομάτως μέλος κατά την ημερομηνία που η Σύμβαση θα τεθεί σε ισχύ όσον αφορά το Κράτος αυτό.

Άρθρο 33 -

Προσχώρηση στη Σύμβαση

1. Μετά την έναρξη ισχύος της παρούσας Σύμβασης, η Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης, μετά από διαβουλεύσεις με τα Συμβαλλόμενα Κράτη της Σύμβασης, μπορεί να προσκαλέσει την Ευρωπαϊκή Κοινότητα καθώς και οποιοδήποτε Κράτος που δεν είναι μέλος του Συμβουλίου και δεν συμμετείχε στην επεξεργασία της, να προσχωρήσει στην παρούσα Σύμβαση, με απόφαση που λαμβάνεται από την πλειοψηφία που προβλέπεται στο Άρθρο 20δ του Καταστατικού του Συμβουλίου της Ευρώπης και με την ομόφωνη ψήφο των εκπροσώπων των Συμβαλλομένων Κρατών που δικαιούνται να συμμετέχουν στην Επιτροπή Υπουργών.

2. Όσον αφορά την Ευρωπαϊκή Κοινότητα και οποιοδήποτε άλλο Κράτος που προσχωρεί στη Σύμβαση σύμφωνα με την παράγραφο 1, η Σύμβαση αυτή θα τεθεί σε ισχύ την πρώτη ημέρα του μήνα μετά τη λήξη περιόδου τριών μηνών μετά την ημερομηνία κατάθεσης του εγγράφου προσχώρησης στον Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης. Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα και οποιοδήποτε Κράτος που προσχωρεί στη παρούσα Σύμβαση θα καταστεί αυτομάτως μέλος της GRECO, αν δεν είναι ήδη μέλος κατά το χρόνο προσχώρησης, κατά την ημερομηνία που θα τεθεί σε ισχύ η Σύμβαση σε σχέση με αυτό.

Άρθρο 34 -

Εδαφική εφαρμογή

1. Οποιοδήποτε Κράτος μπορεί, κατά το χρόνο υπογραφής ή κατάθεσης του εγγράφου επικύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης του, να προσδιορίσει το έδαφος ή εδάφη για τα οποία θα ισχύει η Σύμβαση.

2. Οποιοδήποτε Μέρος μπορεί, σε μετέπειτα ημερομηνία, με δήλωση που απευθύνεται στον Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης, να επεκτείνει την εφαρμογή της παρούσας Σύμβασης σε οποιοδήποτε άλλο έδαφος που προσδιορίζεται στη δήλωση. Σε σχέση με το έδαφος αυτό, η Σύμβαση θα τεθεί σε ισχύ την πρώτη ημέρα του μήνα μετά τη λήξη περιόδου τριών μηνών μετά την ημερομηνία παραλαβής της δήλωσης από τον Γενικό Γραμματέα.

3. Κάθε δήλωση που γίνεται σύμφωνα με τις δυο προηγούμενες παραγράφους μπορεί, σε σχέση με έδαφος που προσδιορίζεται στη δήλωση αυτή, να ανακληθεί με γνωστοποίηση που απευθύνεται στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης. Η ανάκληση αυτή θα τεθεί σε ισχύ την πρώτη ημέρα του μήνα μετά τη λήξη περιόδου τριών μηνών μετά την ημερομηνία παραλαβής της γνωστοποίησης από το Γενικό Γραμματέα.

Άρθρο 35 -

Σχέση με άλλες συνθήκες και συμφωνίες

1. Η παρούσα Σύμβαση δεν επηρεάζει τα δικαιώματα και «δεσμεύσεις που προκύπτουν από διεθνείς πολυμερείς συνθήκες που αφορούν ειδικά θέματα.

2. Τα Μέρη της Σύμβασης μπορούν να συνάπτουν διμερείς ή πολυμερείς συμφωνίες μεταξύ τους σχετικά με τα ζητήματα που ρυθμίζονται από την παρούσα Σύμβαση, έτσι ώστε να συμπληρώνουν ή να ενισχύουν τις διατάξεις της ή να διευκολύνουν την εφαρμογή των αρχών που ενσωματώνονται σε αυτήν.

3. Αν δυο ή περισσότερα Μέρη έχουν ήδη συνάψει συμφωνία ή Σύμβαση σε σχέση με ζήτημα, το οποίο αφορά η παρούσα Σύμβαση ή ρύθμισαν άλλως τις σχέσεις τους για το ζήτημα αυτό, δικαιούνται να εφαρμόσουν αυτή τη συμφωνία ή Σύμβαση ή να ρυθμίσουν αυτές τις σχέσεις αναλόγως, στη θέση της παρούσας Σύμβασης, αν διευκολύνει τη διεθνή συνεργασία.

Άρθρο 36 -

Δηλώσεις

Κάθε Κράτος μπορεί, κατά το χρόνο υπογραφής ή κατάθεσης του εγγράφου επικύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης του, να δηλώσει ότι θα θεσπίσει ως ποινικά αδικήματα την ενεργητική και παθητική δωροδοκία αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών σύμφωνα με το Άρθρο 5, ή λειτουργών διεθνών οργανισμών σύμφωνα με το Άρθρο 9 ή δικαστών και λειτουργών διεθνών δικαστηρίων σύμφωνα με το Άρθρο 11, μόνο στην έκταση που ο δημόσιος λειτουργός ή δικαστής ενεργεί ή παραλείπει να ενεργήσει κατά παράβαση των καθηκόντων του.

Άρθρο 37 -

Επιφυλάξεις

1. Κάθε Κράτος μπορεί, κατά το χρόνο υπογραφής ή κατάθεσης του εγγράφου επικύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης του, να επιφυλαχθεί του δικαιώματος του να μη θεσπίσει ως ποινικό αδίκημα σύμφωνα με το εθνικό του δίκαιο, εν μέρει ή εξ ολοκλήρου, τη συμπεριφορά που αναφέρεται στα Άρθρα 4, 6 έως 8, 10 και 12 ή τα αδικήματα παθητικής δωροδοκίας που ορίζονται στο Άρθρο 5.

2. Κάθε Κράτος μπορεί, κατά το χρόνο υπογραφής ή κατάθεσης του εγγράφου επικύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης του, να δηλώσει ότι κάνει χρήση της επιφύλαξης που προβλέπεται στο Άρθρο 17, παράγραφος 2.

3. Κάθε Κράτος μπορεί κατά το χρόνο υπογραφής ή κατάθεσης του εγγράφου επικύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης του, να δηλώσει ότι μπορεί να αρνηθεί την αμοιβαία συνδρομή σύμφωνα με το Άρθρο 26 παράγραφος 1, αν το αίτημα αφορά αδίκημα το οποίο το Κράτος-αποδέκτης του αιτήματος θεωρεί ως πολιτικό αδίκημα.

4. Κανένα Κράτος δεν μπορεί, κατά την εφαρμογή των παραγράφων 1, 2 και 3 του παρόντος άρθρου, να εισαγάγει επιφυλάξεις σε περισσότερες από πέντε διατάξεις που αναφέρονται σε αυτό. Καμία άλλη επιφύλαξη δεν μπορεί να γίνει. Οι επιφυλάξεις της ίδιας φύσης όσον αφορά τα Άρθρα 4, 6 και 10 θεωρούνται ως μία επιφύλαξη.

Άρθρο 38 -

Ισχύς και αναθεώρηση δηλώσεων και επιφυλάξεων

1. Οι δηλώσεις που αναφέρονται στο Άρθρο 36 και οι επιφυλάξεις που αναφέρονται στο Άρθρο 37 θα ισχύουν για περίοδο τριών ετών από την ημερομηνία έναρξης ισχύος της παρούσας Σύμβασης για το εν λόγω Κράτος. Ωστόσο, οι εν λόγω δηλώσεις και επιφυλάξεις μπορούν να ανανεώνονται για περιόδους ίδιας διάρκειας.

2. Δώδεκα μήνες πριν την ημερομηνία λήξης της δήλωσης ή επιφύλαξης, η Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου της Ευρώπης θα γνωστοποιήσει τη λήξη αυτή στο ενδιαφερόμενο Κράτος. Το αργότερο τρεις μήνες πριν τη λήξη, το Κράτος θα ενημερώσει τον Γενικό Γραμματέα ότι διατηρεί, τροποποιεί ή αποσύρει τη δήλωση ή επιφύλαξη του. Αν δεν υπάρχει ενημέρωση από το ενδιαφερόμενο Κράτος, η Γενική Γραμματεία θα ενημερώσει το εν λόγω Κράτος ότι η δήλωση ή επιφύλαξη του θεωρείται ότι παρατάθηκε αυτομάτως για περίοδο έξι μηνών. Αν το ενδιαφερόμενο Κράτος δεν γνωστοποιήσει την πρόθεση του να διατηρήσει ή να μεταβάλει τη δήλωση ή επιφύλαξη του πριν τη λήξη της περιόδου αυτής, η δήλωση ή επιφύλαξη θεωρείται μη ισχύουσα.

3. Αν ένα Μέρος κάνει δήλωση ή επιφύλαξη σύμφωνα με τα Άρθρα 36 και 37, πρέπει να παράσχει, πριν την ανανέωση της ή αν του ζητηθεί, μια εξήγηση στην GRECO σχετικά με τους λόγους που δικαιολογούν τη συνέχισή της.

Άρθρο 39 -

Τροποποιήσεις

1. Τροποποιήσεις της παρούσας Σύμβασης μπορούν να προταθούν από οποιοδήποτε Μέρος, και θα γνωστοποιούνται στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης από τα Κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης και σε κάθε Κράτος μη μέλος που προσχώρησε, ή που κλήθηκε να προσχωρήσει, στην παρούσα Σύμβαση σύμφωνα με τις διατάξεις του Άρθρου 33.

2. Κάθε τροποποίηση που προτείνεται από Μέρος θα γνωστοποιείται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή για Προβλήματα Εγκλημάτων (CDPC), η οποία θα υποβάλλει στην Επιτροπή Υπουργών τη γνώμη της για την προτεινόμενη τροποποίηση.

3. Η Επιτροπή Υπουργών θα εξετάζει την προτεινόμενη τροποποίηση και τη γνώμη που υπέβαλε η CDPC και, μετά από διαβουλεύσεις με τα μη μέλη Κράτη Μέρη της παρούσας Σύμβασης, μπορεί να υιοθετήσει την τροποποίηση.

4. Το κείμενο κάθε τροποποίησης που υιοθετεί η Επιτροπή Υπουργών σύμφωνα με την παράγραφο 3

του παρόντος άρθρου θα αποστέλλεται στα Μέρη για αποδοχή.

5. Κάθε τροποποίηση που υιοθετείται σύμφωνα με την παράγραφο 3 του παρόντος άρθρου θα τίθεται σε ισχύ την τριακοστή ημέρα αφού όλα τα Μέρη ενημερώσουν τον Γενικό Γραμματέα για την αποδοχή της.

Άρθρο 40 -

Διευθέτηση διαφωνιών

1. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για Προβλήματα Εγκλημάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης θα τηρείται ενήμερη σχετικά με την ερμηνεία και εφαρμογή της παρούσας Σύμβασης.

2. Σε περίπτωση διαφωνίας μεταξύ των Μερών σχετικά με την ερμηνεία ή εφαρμογή της παρούσας Σύμβασης, θα επιδιώξουν διευθέτηση της διαφωνίας μέσω διαπραγματεύσεων ή άλλου ειρηνικού μέσου της επιλογής τους, συμπεριλαμβανομένης της υποβολής της διαφωνίας στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή για Προβλήματα Εγκλημάτων, σε διαιτητικό δικαστήριο οι αποφάσεις του οποίου θα είναι δεσμευτικές για τα Μέρη, ή στο Διεθνές Δικαστήριο, όπως θα συμφωνηθεί από τα ενδιαφερόμενα Μέρη.

Άρθρο 41 -

Καταγγελία

1. Οποιοδήποτε Μέρος μπορεί, ανά πάσα στιγμή, να καταγγείλει την παρούσα Σύμβαση με γνωστοποίηση που απευθύνεται στον Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης.

2. Η καταγγελία αυτή θα τεθεί σε ισχύ την πρώτη ημέρα του μήνα μετά τη λήξη περιόδου τριών μηνών μετά την ημερομηνία παραλαβής της γνωστοποίησης από τον Γενικό Γραμματέα.

Άρθρο 42 -

Γνωστοποίησης

Ο Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρώπης θα γνωστοποιεί τα εξής στα Κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης και σε κάθε Κράτος που προσχώρησε στην παρούσα Σύμβαση:

- α. τυχόν υπογραφή,
- β. κατάθεση εγγράφου επικύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης,
- γ. τυχόν ημερομηνία έναρξης ισχύος της παρούσας Σύμβασης σύμφωνα με τα Άρθρα 32 και 33,
- δ. τυχόν δήλωση ή επιφύλαξη σύμφωνα με το Άρθρο 36 ή το Άρθρο 37,
- ε. κάθε άλλη πράξη, γνωστοποίηση ή κοινοποίηση που αφορά την παρούσα Σύμβαση.

Σε πίστωση των οποίων οι υπογεγραμμένοι, νομίμως εξουσιοδοτημένοι σχετικά, υπέγραψαν την παρούσα Σύμβαση.

Έγινε στο Στρασβούργο στις 27 Ιανουαρίου 1999 στην αγγλική και γαλλική γλώσσα, τα κείμενα των οποίων είναι εξίσου αυθεντικά, σε ένα αντίτυπο που θα κατατεθεί στα αρχεία του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Ο Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρώπης θα αποστείλει επικυρωμένα αντίγραφα σε κάθε Κράτος μέλος του Συμβουλίου της Ευρώπης, στα Κράτη μη μέλη που συμμετείχαν στην επεξεργασία της παρούσας Σύμβασης, και σε κάθε Κράτος που καλείται να προσχωρήσει σε αυτήν.

ΠΡΟΣΘΕΤΟ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΤΗΣ
ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΦΘΟΡΑ

Στρασβούργο, 15.5.2003

Τα Κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης και των άλλων Κρατών που υπογράφουν το παρόν, λαμβάνοντας υπόψη ότι είναι επιθυμητό να συμπληρωθεί η Σύμβαση Ποινικού Δικαίου για τη Διαφθορά (ETS. No. 173, στο εξής «Σύμβαση»), προκειμένου να προληφθεί και καταπολεμηθεί η διαφθορά

λαμβάνοντας επίσης υπόψη ότι το παρόν Πρωτόκολλο θα επιτρέψει την ευρύτερη πραγματοποίηση του Προγράμματος Δράσης εναντίον της Διαφθοράς, του 1996.

Συμφώνησαν τα εξής:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι -
Χρήση ΌρωνΆρθρο 1 -
Χρήση Όρων

Για τον σκοπό του παρόντος Πρωτοκόλλου:

1. Ο όρος «διδαιτητής» νοείται κατά το εθνικό δίκαιο των Κρατών-Μελών του παρόντος Πρωτοκόλλου, αλλά σε κάθε περίπτωση θα περιλαμβάνει ένα άτομο το οποίο, δυνάμει συμφωνίας διαιτησίας, καλείται να εκδώσει μια νομικά δεσμευτική απόφαση επί διαφοράς που του υποβλήθηκε από τους συμβαλλόμενους.

2. Ο όρος «συμφωνία διαιτησίας» σημαίνει μια συμφωνία αναγνωρισμένη από το εθνικό δίκαιο, όπου οι συμβαλλόμενοι συμφωνούν να υποβάλουν μια διαφορά προς επίλυση σε κάποιον διαιτητή.

3. Ο όρος «ένορκος» νοείται κατά το εθνικό δίκαιο των Κρατών-Μελών του παρόντος Πρωτοκόλλου, αλλά σε κάθε περίπτωση περιλαμβάνει τα λαϊκά μέλη του συλλογικού οργάνου που έχει την ευθύνη να αποφασίζει επί της ενοχής του κατηγορουμένου στο πλαίσιο δίκης.

4. Στην περίπτωση διαδικασιών που συμμετέχει αλλοδαπός διαιτητής ή ένορκος, το Κράτος δώξης μπορεί να εφαρμόσει τον ορισμό του διαιτητή ή ενόρκου μόνο στην έκταση που ο ορισμός αυτός είναι συμβατός με το εθνικό του δίκαιο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ -

Μέτρα που πρέπει να ληφθούν σε εθνικό επίπεδο

Άρθρο 2 -

Ενεργητική δωροδοκία εθνικών διαιτητών

Κάθε Συμβαλλόμενο Κράτος πρέπει να υιοθετήσει εκείνα τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που απαιτούνται για να καθιερωθούν ως ποινικά αδικήματα κατά το εθνικό του δίκαιο όταν τελούνται με πρόθεση, η υπόσχεση, προσφορά ή παροχή από οποιονδήποτε, άμεσα ή έμμεσα, κάθε μη οφειλόμενου πλεονεκτήματος σε διαιτητή που ασκεί το λειτουργήμα του σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο περί διαιτησίας του Κράτους-Μέλους, για τον εαυτό του ή για οποιονδήποτε άλλον, για να προβεί σε πράξη ή να παραλείψει ενέργεια κατά την άσκηση του λειτουργήματός του.

Άρθρο 3 -

Παθητική δωροδοκία των εθνικών διαιτητών

Κάθε Συμβαλλόμενο Κράτος πρέπει να υιοθετήσει εκείνα τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που απαιτούνται για να θεσπιστούν ως ποινικά αδικήματα κατά το εθνικό του δίκαιο, όταν τελούνται με πρόθεση, η απαίτηση ή λήψη από διαιτητή που ασκεί το λειτουργήμα του σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο περί διαιτησίας του Συμβαλλόμενου Κράτους-Μέλους, άμεσα ή έμμεσα, κάθε μη οφειλόμενου πλεονεκτήματος για τον ίδιο ή για οποιονδήποτε άλλον, ή η αποδοχή προσφοράς ή υπόσχεσης αυτού του πλεονεκτήματος, για να προβεί σε πράξη ή να παραλείψει ενέργεια, κατά την άσκηση του λειτουργήματός του.

Άρθρο 4 -

Δωροδοκία αλλοδαπών διαιτητών

Κάθε Μέρος πρέπει να υιοθετήσει εκείνα τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που απαιτούνται για να θεσπιστούν ως ποινικά αδικήματα κατά το εθνικό του δίκαιο, οι συμπεριφορές που αναφέρονται στα άρθρα 2 και 3, όταν εμπλέκεται διαιτητής που ασκεί το λειτουργήμα του σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο περί διαιτησίας οποιουδήποτε άλλου Κράτους.

Άρθρο 5 -

Δωροδοκία εθνικών ενόρκων

Κάθε Μέρος πρέπει να υιοθετήσει εκείνα τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που απαιτούνται για να θεσπιστούν ως ποινικά αδικήματα κατά το εθνικό του δίκαιο, οι συμπεριφορές που αναφέρονται στα άρθρα 2 και 3, όταν εμπλέκεται πρόσωπο που ενεργεί ως ένορκος εντός του δικαστικού συστήματος.

Άρθρο 6 -

Δωροδοκία αλλοδαπών ενόρκων

Κάθε Μέρος πρέπει να υιοθετήσει εκείνα τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που απαιτούνται για να θεσπιστούν ως ποινικά αδικήματα κατά το εθνικό του δίκαιο, οι συμπεριφορές που αναφέρονται στα άρθρα 2 και 3, όταν εμπλέκεται πρόσωπο που ενεργεί ως ένορκος εντός του δικαστικού συστήματος οποιουδήποτε άλλου Κράτους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ -

Παρακολούθηση εφαρμογής και τελικές διατάξεις

Άρθρο 7 -

Παρακολούθηση εφαρμογής

Η Ομάδα των Κρατών εναντίον της Διαφθοράς (GRECO) πρέπει να παρακολουθεί την εφαρμογή του παρόντος Πρωτοκόλλου από τα Μέρη.

Άρθρο 8 -

Σχέση με τη Σύμβαση

1. Μεταξύ των Κρατών Μελών οι διατάξεις των άρθρων 2 έως 6 του παρόντος Πρωτοκόλλου θεωρούνται ως πρόσθετα άρθρα στη Σύμβαση.

2. Οι διατάξεις της Σύμβασης εφαρμόζονται στην έκταση που είναι συμβατές με τις διατάξεις του παρόντος Πρωτοκόλλου.

Άρθρο 9 -

Δηλώσεις κατ επιφυλάξεις

1. Αν Μέρος έχει κάνει μια δήλωση σύμφωνα με το άρθρο 36 της Σύμβασης, μπορεί να κάνει μια παρόμοια δήλωση σχετικά με τα άρθρα 4 και 6 του παρόντος Πρωτοκόλλου κατά τον χρόνο της υπογραφής ή της κατάθεσης του εγγράφου της επικύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης.

2. Αν ένα Μέρος έχει δηλώσει κάποια επιφύλαξη σύμφωνα με το άρθρο 37, παράγραφος 1 της Σύμβασης που περιορίζει την εφαρμογή των αδικημάτων παθητικής δωροδοκίας του άρθρου 5 της Σύμβασης μπορεί να δηλώσει παρόμοια επιφύλαξη σχετικά με τα άρθρα 4 και 6 του παρόντος Πρωτοκόλλου κατά τον χρόνο της υπογραφής ή της κατάθεσης του εγγράφου της επικύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης. Κάθε άλλη επιφύλαξη Συμβαλλόμενου Μέρους σύμφωνα με το άρθρο 37 της Σύμβασης, θα έχει εφαρμογή επίσης στο παρόν Πρωτόκολλο, εκτός αν το Μέρος δηλώσει κάτι διαφορετικό κατά τον χρόνο της υπογραφής ή της κατάθεσης του εγγράφου της επικύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης.

3. Καμία άλλη επιφύλαξη δεν μπορεί να διατυπωθεί.

Άρθρο 10 -

Υπογραφή και θέση σε ισχύ

1. Το παρόν Πρωτόκολλο θα είναι ανοιχτό για υπογραφή από Κράτη που έχουν υπογράψει τη Σύμβαση. Αυτά τα Κράτη μπορούν να εκφράσουν την συγκατάθεση τους να δεσμευτούν, ως εξής:

α. υπογραφή χωρίς επιφυλάξεις ως προς την επικύρωση, αποδοχή ή έγκριση ή

β. υπογραφή υπό τον όρο επικύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης που θα ακολουθηθεί από την επικύρωση, αποδοχή ή έγκριση.

2. Τα έγγραφα επικύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης θα κατατίθενται στον Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης.

3. Το παρόν Πρωτόκολλο θα τεθεί σε ισχύ την πρώτη ημέρα του μήνα μετά τη λήξη περιόδου τριών μηνών μετά την ημερομηνία κατά την οποία πέντε Κράτη εξέφρασαν τη συναίνεση τους να δεσμευτούν από αυτό το Πρωτόκολλο σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 1 και 2, και μόνο αφού η ίδια η Σύμβαση θα έχει τεθεί σε ισχύ.

4. Σχετικά με οποιοδήποτε Συμβαλλόμενο Κράτος που στη συνέχεια εκφράζει τη συναίνεση του να δεσμευτεί από αυτό, το Πρωτόκολλο θα τεθεί σε ισχύ την πρώτη ημέρα του μήνα μετά τη λήξη περιόδου τριών μηνών από την ημερομηνία που εξέφρασε τη συναίνεση του να δεσμευτεί από το Πρωτόκολλο σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 1 και 2.

5. Το Συμβαλλόμενο Κράτος δεν μπορεί να επικυρώσει, αποδεχθεί ή εγκρίνει το παρόν Πρωτόκολλο, χωρίς να έχει, ταυτόχρονα ή προηγούμενα, εκφράσει τη συναίνεσή του να δεσμευτεί από τη Σύμβαση.

Άρθρο 11 -

Προσχώρηση στο Πρωτόκολλο

1. Κάθε Κράτος ή η Ευρωπαϊκή Κοινότητα που έχει προσχωρήσει στη Σύμβαση μπορεί να προσχωρήσει στο παρόν Πρωτόκολλο αφού αυτό θα έχει τεθεί σε ισχύ.

2. Σχετικά με οποιοδήποτε Κράτος ή την Ευρωπαϊκή Κοινότητα που έχει προσχωρήσει στο Πρωτόκολλο, αυτό θα τεθεί σε ισχύ, την πρώτη ημέρα του μήνα που ακολουθεί τη λήξη περιόδου τριών μηνών μετά την ημερομηνία κατάθεσης εγγράφου προσχώρησης, στον Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Άρθρο 12 -

Εδαφική εφαρμογή

1. Κάθε Κράτος ή η Ευρωπαϊκή Κοινότητα μπορεί κατά τον χρόνο υπογραφής ή της κατάθεσης του εγγράφου της επικύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης, να ορίσει το έδαφος ή τα εδάφη όπου το Πρωτόκολλο αυτό θα έχει εφαρμογή.

2. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος μπορεί, σε μεταγενέστερη ημερομηνία, με δήλωση που θα απευθύνεται στον Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης να επεκτείνει την εφαρμογή του παρόντος Πρωτοκόλλου σε οποιοδήποτε άλλο έδαφος ή εδάφη που ορίζονται στη δήλωση για τις διεθνείς σχέσεις του οποίου είναι υπεύθυνο ή για λογαριασμό του οποίου αυτό εξουσιοδοτείται να αναλάβει δεσμεύσεις. Σχετικά με το εν λόγω έδαφος, το Πρωτόκολλο θα τεθεί σε ισχύ την πρώτη ημέρα του μήνα μετά τη λήξη περιόδου τριών μηνών μετά την ημερομηνία παραλαβής αυτής της δήλωσης από τον Γενικό Γραμματέα.

3. Κάθε δήλωση που γίνεται σύμφωνα με τις δύο προηγούμενες παραγράφους, μπορεί σε σχέση με οποιοδήποτε έδαφος που αναφέρεται στη δήλωση αυτή, να ανακληθεί με ειδοποίηση που απευθύνεται στον Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης. Η ανάκληση αυτή θα τεθεί σε ισχύ την πρώτη ημέρα του μήνα μετά τη λήξη περιόδου τριών μηνών μετά την ημερομηνία παραλαβής της ειδοποίησης από τον Γενικό Γραμματέα.

Άρθρο 13 -

Καταγγελία

1. Κάθε Μέρος μπορεί σε οποιαδήποτε στιγμή να καταγγείλει το παρόν Πρωτόκολλο με ειδοποίηση που απευθύνεται προς τον Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης.

2. Αυτή η καταγγελία θα τεθεί σε ισχύ την πρώτη ημέρα του μήνα μετά τη λήξη περιόδου τριών μηνών, μετά την ημερομηνία παραλαβής της ειδοποίησης από τον Γενικό Γραμματέα.

3. Η καταγγελία της Σύμβασης αυτόματα συνεπάγεται καταγγελία του παρόντος Πρωτοκόλλου.

Άρθρο 14 -

Ειδοποίηση

Ο Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρώπης θα ενημερώσει τα Κράτη-Μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης και οποιοδήποτε Κράτος ή την Ευρωπαϊκή Κοινότητα που έχει προσχωρήσει στο παρόν Πρωτόκολλο σχετικά με:

α. οποιαδήποτε υπογραφή του παρόντος Πρωτοκόλλου, β. την κατάθεση οποιουδήποτε εγγράφου επικύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης,

γ. οποιαδήποτε ημερομηνία θέσης σε ισχύ του παρόντος Πρωτοκόλλου σύμφωνα με τα άρθρα 10, 11 και 12,

δ. οποιαδήποτε δήλωση ή επιφύλαξη που γίνεται σύμφωνα με τα άρθρα 8, 9 και 12,

ε. οποιαδήποτε άλλη ενέργεια, ειδοποίηση ή ανακοίνωση σχετικά με το παρόν Πρωτόκολλο.

Σε πίστωση αυτών οι κάτωθι υπογεγραμμένοι, δεόντως εξουσιοδοτημένοι προς αυτό, υπέγραψαν το παρόν Πρωτόκολλο.

Έγινε στο Στρασβούργο σήμερα 15η Μαΐου 2003, στην αγγλική και γαλλική γλώσσα με τα δύο κείμενα να είναι εξίσου αυθεντικά, σε ένα αντίγραφο το οποίο θα κατατεθεί στα αρχεία του Συμβουλίου της Ευρώπης. Ο Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρώπης θα αποστείλει επικυρωμένα αντίγραφα σε κάθε Συμβαλλόμενο που το υπογράφει και προσχωρεί σε αυτό.

Άρθρο δεύτερο Ορολογία

Για την εφαρμογή του παρόντος νόμου οι έννοιες του «δημόσιου λειτουργού», «λειτουργού», «δημόσιου αξιωματούχου», «δημάρχου», «υπουργού», «δικαστή», «νομικού προσώπου» λαμβάνονται όπως προσδιορίζονται στο άρθρο 1 της Σύμβασης που κυρώνεται με τον παρόντα νόμο.

Άρθρο τρίτο Δωροδοκία αλλοδαπών δημόσιων λειτουργών, λειτουργών διεθνών οργανισμών κ.λπ.

1. Οι διατάξεις των άρθρων 235, 236, 237 και 238 του Ποινικού Κώδικα εφαρμόζονται και επί των πράξεων της ενεργητικής και της παθητικής δωροδοκίας από και προς δημόσιους υπαλλήλους, λειτουργούς και δικαστές, στους οποίους περιλαμβάνονται και οι ένορκοι και οι διαιτητές, άλλου κράτους μέλους της Σύμβασης που κυρώνεται με τον παρόντα νόμο.

2. Οι διατάξεις των άρθρων 235, 236 και 238 του Ποινικού Κώδικα εφαρμόζονται και επί των πράξεων της ενεργητικής και της παθητικής δωροδοκίας από και προς λειτουργούς ή άλλους υπαλλήλους με οποιαδήποτε συμβατική σχέση, κατά την έννοια των οικείων κανονισμών προσωπικού, κάθε δημόσιου διεθνούς ή υπερεθνικού οργανισμού ή φορέα στον οποίο η Ελληνική Δημοκρατία είναι μέλος, καθώς και κάθε πρόσωπο, αποσπασμένο ή όχι, που εκτελεί καθήκοντα που αντιστοιχούν σε αυτά που εκτελούν οι εν λόγω λειτουργοί ή υπάλληλοι.

3. Οι διατάξεις των άρθρων 237 και 238 του Ποινικού Κώδικα εφαρμόζονται και επί των πράξεων της ενεργητικής και της παθητικής δωροδοκίας που αναφέρονται σε πρόσωπα που ασκούν δικαστικά καθήκοντα ή καθήκοντα διαιτητή ή ενόρκου σε διεθνή δικαστήρια, των οποίων η δικαιοδοσία είναι αποδεκτή από την Ελληνική Δημοκρατία. Ως προς τις πράξεις της ενεργητικής και της παθητικής δωροδοκίας από και προς τους λοιπούς αξιωματούχους των εν λόγω διεθνών δικαστηρίων, εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 235, 236 και 238 του Ποινικού Κώδικα.

Άρθρο τέταρτο Δωροδοκία μελών αλλοδαπών δημόσιων συνελεύσεων

1. Η διάταξη του άρθρου 159 του Ποινικού Κώδικα εφαρμόζεται και επί των πράξεων της ενεργητικής και της παθητικής δωροδοκίας από και προς οποιοδήποτε πρόσωπο που είναι μέλος δημόσιας συνέλευσης που ασκεί νομοθετικές ή διοικητικές εξουσίες δηλαδή μέλος της Βουλής ή Επιτροπής της ή οποιουδήποτε Συμβουλίου Τοπικής Αυτοδιοίκησης σε κάθε άλλο κράτος μέλος της Σύμβασης που κυρώνεται με τον παρόντα νόμο.

2. Οι διατάξεις των παραγράφων 1, 2 και 5 του άρθρου 159 του Ποινικού Κώδικα εφαρμόζονται και επί πράξεων ενεργητικής και παθητικής δωροδοκίας από και προς μέλη κοινοβουλευτικών συνελεύσεων διεθνών ή υπερεθνικών οργανισμών, στους οποίους η Ελληνική Δημοκρατία είναι μέλος.

Άρθρο πέμπτο Ενεργητική και παθητική δωροδοκία στον ιδιωτικό τομέα

1. Με την ποινή του άρθρου 235 του Ποινικού Κώδικα τιμωρείται όποιος με πρόθεση κατά την άσκηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας υπόσχεται, προσφέρει ή παρέχει, άμεσα ή έμμεσα, οποιοδήποτε μη οφειλόμενο πλεονέκτημα ή αντάλλαγμα σε οποιοδήποτε πρόσωπο έχει διευθυντική θέση ή εργάζεται με οποιαδήποτε ιδιότητα σε φορείς του ιδιωτικού τομέα, για τον ίδιο ή για τρίτον, για ενέργεια ή παράλειψη κατά παράβαση των καθηκόντων του, όπως αυτά διαγράφονται από το νόμο, τη σύμβαση εργασίας, τους εσωτερικούς κανονισμούς, τις εντολές ή οδηγίες των προϊσταμένων του ή προκύπτουν από τη φύση της θέσης του στην υπηρεσία του εργοδότη. Η πράξη μένει ατιμώρητη, αν συντρέχουν στο πρόσωπο του δράστη οι προϋποθέσεις του δεύτερου εδαφίου του άρθρου 236 του Ποινικού Κώδικα και στην περίπτωση αυτή το δώρο ή το ωφέλημα που τυχόν κατασχέθηκε ή έχει παραδοθεί στην αρμόδια αρχή, αποδίδεται σε αυτόν που το έδωσε και δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση αυτή η διάταξη του άρθρου 238 του Ποινικού Κώδικα.

2. Με την ίδια ποινή τιμωρείται και κάθε διευθυντής ή εργαζόμενος με οποιαδήποτε ιδιότητα σε φορείς του ιδιωτικού τομέα, ο οποίος με πρόθεση κατά την άσκηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας απαιτεί ή λαμβάνει, άμεσα ή έμμεσα οποιοδήποτε μη οφειλόμενο αντάλλαγμα για τον ίδιο ή για οποιονδήποτε άλλο ή δέχεται υπόσχεση ενός τέτοιου πλεονεκτήματος ή ανταλλάγματος, για ενέργεια ή παράλειψή του κατά παράβαση των καθηκόντων του.

3. Η διάταξη του άρθρου 238 του Ποινικού Κώδικα εφαρμόζεται και στα αδικήματα του παρόντος άρθρου.

Άρθρο έκτο Προσφορά για άσκηση επιρροής

1. Τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών και χρηματική ποινή αυτών που υπόσχεται, παρέχει ή προσφέρει άμεσα ή έμμεσα οποιοδήποτε μη οφειλόμενο οικονομικό αντάλλαγμα σε οποιονδήποτε ισχυρίζεται, αληθώς ή αναληθώς ή επιβεβαιώνει, ότι μπορεί να ασκήσει παράνομη και εκτός αρμοδιότητας του επιρροή στη διαδικασία λήψης απόφασης ή στη σύναψη οποιασδήποτε σύμβασης, οποιουδήποτε από τα πρόσωπα που αναφέρονται στα άρθρα τρίτο έως και πέμπτο του παρόντος νόμου, σε ανταμοιβή της επιρροής, ανεξάρτητα αν η επιρροή ασκείται ή όχι ή αν η υποτιθέμενη επιρροή οδηγεί στο σκοπούμενο αποτέλεσμα ή όχι.

2. Με την ίδια ποινή τιμωρείται και αυτός που αξιώνει, λαμβάνει ή αποδέχεται προσφορά ή υπόσχεση ενός τέτοιου ανταλλάγματος σε ανταμοιβή αυτής της επιρροής, ανεξάρτητα αν η επιρροή ασκείται ή όχι ή αν η υποτιθέμενη επιρροή οδηγεί στο σκοπούμενο αποτέλεσμα ή όχι.

Άρθρο έβδομο**Ξέπλυμα εσόδων από αδικήματα διαφθοράς**

Μετά το εδάφιο ιστιοτ' της παρ. 1 του ν. 3424/2005 (ΦΕΚ 305 Α') προστίθεται εδάφιο ιζιζ', το οποίο έχει ως εξής:

«ιζιζ'. Τα προβλεπόμενα και τιμωρούμενα από τις διατάξεις των άρθρων τρίτο ως και έκτο και όγδοο του νόμου, με τον οποίο κυρώνεται η Σύμβαση ποινικού δικαίου του Συμβουλίου της Ευρώπης της 27ης Ιανουαρίου 1999 και το Πρόσθετο Πρωτόκολλο στη Σύμβαση ποινικού δικαίου για τη διαφθορά, της 15ης Μαΐου 2003.»

Άρθρο όγδοο**Λογιστικά αδικήματα**

Τιμωρείται με φυλάκιση και χρηματική ποινή, αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα από άλλη ποινική διάταξη, όποιος καταρτίζει ή κάνει χρήση τιμολογίου ή άλλου λογιστικού εγγράφου ή αρχείου που περιέχει ψευδείς ή ελλιπείς πληροφορίες ή παραλείπει παράνομα την καταχώρηση πληρωμής, αν οι πράξεις αυτές τελούνται για τη διευκόλυνση διάπραξης, απόκρυψης ή συγκάλυψης κάποιας από τις πράξεις που αναφέρονται στα άρθρα 159, 235, 236 και 237 του Ποινικού Κώδικα, καθώς και στα άρθρα τρίτο ως και έβδομο του παρόντος νόμου.

Άρθρο ένατο**Δικαιοδοσία - Αυτεπάγγελη δίωξη**

1. Τα ελληνικά δικαστήρια έχουν δικαιοδοσία να εκδικάζουν αδικήματα που αναφέρονται στο άρθρο 17 παράγραφος 1, σε συνδυασμό με τα άρθρα 2 ως 14 της Σύμβασης που κυρώνεται με τον παρόντα νόμο.

2. Τα προβλεπόμενα από τον παρόντα νόμο αδικήματα διώκονται αυτεπαγγέλτως, οπουδήποτε και αν τελέστηκαν.

Άρθρο δέκατο**Ευθύνη νομικών προσώπων**

1. Αν κάποιος από τα αδικήματα της ενεργητικής δωροδοκίας, της προσφοράς για άσκηση επιρροής ή ξεπλύματος χρήματος που προβλέπονται από τα άρθρα 159, 235 και 237 του Ποινικού Κώδικα και τα άρθρα τρίτο ως και όγδοο του παρόντος νόμου, τελείται προς όφελος νομικού προσώπου που ασκεί επιχειρηματική δραστηριότητα από οποιοδήποτε φυσικό πρόσωπο που ενεργεί ως φυσικός ή ηθικός αυτουργός ή συνεργός, είτε ατομικά είτε ως μέλος οργάνου νομικού προσώπου και κατέχει διευθυντική θέση εντός του νομικού προσώπου, με βάση εξουσία εκπροσώπησης τούτου ή εξουσιοδότησης για τη λήψη απόφασης εκ μέρους του νομικού προσώπου ή εξουσιοδότησης για την άσκηση ελέγχου εντός του νομικού προσώπου, πέραν της ποινικής ευθύνης του φυσικού προσώπου, επιβάλλεται και στο νομικό αυτό πρόσωπο με απόφαση του Προϊσταμένου της οικείας περιφερειακής διεύθυνσης της Υπηρεσίας Ειδικών Ελέγχων (ΥΠ.Ε.Ε.):

α. διοικητικό πρόστιμο μέχρι του τριπλάσιου της αξίας του οφέλους που επιτεύχθηκε ή επιδιώχθηκε ή

β. προσωρινή ή σε περίπτωση υποτροπής οριστική απαγόρευση άσκησης της επιχειρηματικής δραστηριότητας ή

γ. πρόσκαιρος ή οριστικός αποκλεισμός από δημόσιες παροχές ή ενισχύσεις.

2. Οι ίδιες κυρώσεις επιβάλλονται στο νομικό πρόσωπο και όταν η έλλειψη εποπτείας ή ελέγχου από φυσικό πρόσωπο που αναφέρεται στην παράγραφο 1 κατέστησε δυνατή την τέλεση ποινικών αδικημάτων που αναφέρονται στην ίδια παράγραφο από φυσικό πρόσωπο που τελεί υπό την εξουσία του.

3. Πέραν των ανωτέρω κυρώσεων δεν αποκλείονται και κυρώσεις που προβλέπονται από άλλες διατάξεις.

4. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Δικαιοσύνης καθορίζεται η διαδικασία επιβολής των κυρώσεων της παραγράφου 1, οι αρμόδιες υπηρεσίες είσπραξης, ως και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

Άρθρο ενδέκατο**Ειδικές ανακριτικές αρχές**

Στα αδικήματα που προβλέπονται από τον παρόντα νόμο οι ανακριτικές πράξεις διεξάγονται από τα αρμόδια όργανα της Υπηρεσίας Ειδικών Ελέγχων. Παράλληλα διατηρείται και η αρμοδιότητα των κατά τον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας οργάνων.

Άρθρο δωδέκατο**Μέτρα προς διευκόλυνση της συλλογής των αποδείξεων και για την προστασία συνεργατών δικαιοσύνης και μαρτύρων**

1. Για τις αξιόποινες πράξεις που προβλέπονται στα άρθρα 235, 236 και 237 του Ποινικού Κώδικα και στα άρθρα τρίτο έως και όγδοο του παρόντος νόμου εφαρμόζεται αναλόγως η διάταξη του άρθρου 253Α παράγραφος 1 στοιχεία γ', δ', ε' και παράγραφοι 2 και 3 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, που προστέθηκε με το άρθρο 6 του ν. 2928/2001.

2. Κατά την ποινική προδικασία για τις πράξεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου μπορεί να λαμβάνονται τα αναγκαία μέτρα για την αποτελεσματική προστασία από πιθανή εκδίκηση ή εκφοβισμό των καταγγελλόντων τις πράξεις αυτές ή των ουσιωδών μαρτύρων, με ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 9 παράγραφοι 2 ως και 4 του ν. 2928/2001.

Άρθρο δέκατο τρίτο**Κεντρική αρχή**

Αρμόδια Κεντρική Αρχή για τους σκοπούς του άρθρου 29 της Σύμβασης που κυρώνεται με τον παρόντα νόμο είναι το Υπουργείο Δικαιοσύνης.

Άρθρο δέκατο τέταρτο**Επιφύλαξη της Ελληνικής Δημοκρατίας**

Σύμφωνα με το άρθρο 37 παράγραφος 3 της Σύμβασης που κυρώνεται με τον παρόντα νόμο, η Ελληνική Δημοκρατία δεν δεσμεύεται από το άρθρο 26 παράγραφος 1 της ίδιας Σύμβασης και μπορεί να αρνηθεί τη δικαστική συνδρομή, αν το αίτημα του κράτους μέρους αφορά αδίκημα, το οποίο θεωρεί ως πολιτικό.

Άρθρο δέκατο πέμπτο
Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και της Σύμβασης ποινικού δικαίου για τη διαφθορά και του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου που κυρώνονται από την πλήρωση των προϋποθέσεων των άρθρων 32 και 11 αυτών αντίστοιχα.

Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 10 Μαΐου 2007

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΑΡΟΛΟΣ ΓΡ. ΠΑΠΟΥΛΙΑΣ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΔΗΜΟΣΙΑΣ
ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ

Π. ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ

Θ. ΜΠΑΚΟΓΙΑΝΝΗ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Γ. ΑΛΟΓΟΣΚΟΥΦΗΣ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

Α. ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ

Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους.

Αθήνα, 14 Μαΐου 2007

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΑΝΑΣΤΑΣΗΣ ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΠΩΛΗΣΗΣ Φ.Ε.Κ.

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ - Βασ. Όλγας 227	23104 23956	ΛΑΡΙΣΑ - Διοικητήριο	2410 597449
ΠΕΙΡΑΙΑΣ - Ευριπίδου 63	210 4135228	ΚΕΡΚΥΡΑ - Σαμαρά 13	26610 89122
ΠΑΤΡΑ - Κορίνθου 327	2610 638109	ΗΡΑΚΛΕΙΟ - Πεδιάδος 2	2810 300781
ΙΩΑΝΝΙΝΑ - Διοικητήριο	26510 87215	ΜΥΤΙΛΗΝΗ - Πλ. Κωνσταντινουπόλεως 1	22510 46654
ΚΟΜΟΤΗΝΗ - Δημοκρατίας 1	25310 22858		

ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ ΦΥΛΛΩΝ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

Σε έντυπη μορφή

- Για τα Φ.Ε.Κ. από 1 μέχρι 16 σελίδες σε 1 €, προσαυξανόμενη κατά 0,20 € για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο ή μέρος αυτού.
- Για τα φωτοαντίγραφα Φ.Ε.Κ. σε 0,15 € ανά σελίδα.

Σε μορφή DVD/CD

Τεύχος	Ετήσια έκδοση	Τριμηνιαία έκδοση	Μηνιαία έκδοση	Τεύχος	Ετήσια έκδοση	Τριμηνιαία έκδοση	Μηνιαία έκδοση
Α'	150 €	40 €	15 €	Α.Α.Π.	110 €	30 €	-
Β'	300 €	80 €	30 €	Ε.Β.Ι.	100 €	-	-
Γ'	50 €	-	-	Α.Ε.Δ.	5 €	-	-
Υ.Ο.Δ.Δ.	50 €	-	-	Δ.Δ.Σ.	200 €	-	20 €
Δ'	110 €	30 €	-	Α.Ε. - Ε.Π.Ε. και Γ.Ε.ΜΗ.	-	-	100 €

- Η τιμή πώλησης μεμονωμένων Φ.Ε.Κ. σε μορφή cd-rom από εκείνα που διατίθενται σε ψηφιακή μορφή και μέχρι 100 σελίδες, σε 5 € προσαυξανόμενη κατά 1 € ανά 50 σελίδες.
- Η τιμή πώλησης σε μορφή cd-rom/dvd, δημοσιευμάτων μιας εταιρείας στο τεύχος Α.Ε.-Ε.Π.Ε. και Γ.Ε.ΜΗ. σε 5 € ανά έτος.

ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑ ΚΑΙ ΑΠΟΣΤΟΛΗ Φ.Ε.Κ.: Τηλεφωνικά: 210 4071010 - fax: 210 4071010 - internet: <http://www.et.gr>

ΕΤΗΣΙΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ Φ.Ε.Κ.

Τεύχος	Έντυπη μορφή	Ψηφιακή Μορφή	Τεύχος	Έντυπη μορφή	Ψηφιακή Μορφή
Α'	225 €	190 €	Α.Ε.Δ.	10 €	Δωρεάν
Β'	320 €	225 €	Α.Ε. - Ε.Π.Ε. και Γ.Ε.ΜΗ.	2250 €	645 €
Γ'	65 €	Δωρεάν	Δ.Δ.Σ.	225 €	95 €
Υ.Ο.Δ.Δ.	65 €	Δωρεάν	Α.Σ.Ε.Π.	70€	Δωρεάν
Δ'	160 €	80 €	Ο.Π.Κ.	-	Δωρεάν
Α.Α.Π.	160 €	80 €	Α' + Β' + Δ' + Α.Α.Π.	-	450 €
Ε.Β.Ι.	65 €	33 €			

- Το τεύχος Α.Σ.Ε.Π. (έντυπη μορφή) θα αποστέλλεται σε συνδρομητές ταχυδρομικά, με την επιβάρυνση των 70 €, ποσό το οποίο αφορά τα ταχυδρομικά έξοδα.
- Για την παροχή πρόσβασης μέσω διαδικτύου σε Φ.Ε.Κ. προηγούμενων ετών και συγκεκριμένα στα τεύχη: α) Α, Β, Δ, Α.Α.Π., Ε.Β.Ι. και Δ.Δ.Σ., η τιμή προσαυξάνεται, πέραν του ποσού της ετήσιας συνδρομής του 2007, κατά 40 € ανά έτος και ανά τεύχος και β) για το τεύχος Α.Ε.-Ε.Π.Ε. & Γ.Ε.ΜΗ., κατά 60 € ανά έτος παλαιότητας.

* Η καταβολή γίνεται σε όλες τις Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες (Δ.Ο.Υ.). Το πρωτότυπο διπλότυπο (έγγραφο αριθμ. πρωτ. 9067/28.2.2005 2η Υπηρεσία Επιτρόπου Ελεγκτικού Συνεδρίου) με φροντίδα των ενδιαφερομένων, πρέπει να αποστέλλεται ή να κατατίθεται στο Εθνικό Τυπογραφείο (Καποδιστρίου 34, Τ.Κ. 104 32 Αθήνα).

* Σημειώνεται ότι φωτοαντίγραφα διπλοτύπων, ταχυδρομικές Επιταγές για την εξόφληση της συνδρομής, δεν γίνονται δεκτά και θα επιστρέφονται.

* Οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, τα μέλη της Ένωσης Ιδιοκτητών Ημερησίου Τύπου Αθηνών και Επαρχίας, οι τηλεοπτικοί και ραδιοφωνικοί σταθμοί, η Ε.Σ.Η.Ε.Α., τα τριτοβάθμια συνδικαλιστικά Όργανα και οι τριτοβάθμιες επαγγελματικές ενώσεις δικαιούνται έκπτωσης πενήντα τοις εκατό (50%) επί της ετήσιας συνδρομής (τρέχον έτος + παλαιότητα).

* Το ποσό υπέρ Τ.Α.Π.Ε.Τ. [5% επί του ποσού συνδρομής (τρέχον έτος + παλαιότητα)], καταβάλλεται ολόκληρο (Κ.Α.Ε. 3512) και υπολογίζεται πριν την έκπτωση.

* Στην Ταχυδρομική συνδρομή του τεύχους Α.Σ.Ε.Π. δεν γίνεται έκπτωση.

Πληροφορίες για δημοσιεύματα που καταχωρούνται στα Φ.Ε.Κ. στο τηλ.: 210 5279000.

Φωτοαντίγραφα παλαιών Φ.Ε.Κ.: Μάρνη 8 τηλ.: 210 8220885, 210 8222924, 210 5279050.

Οι πολίτες έχουν τη δυνατότητα ελεύθερης ανάγνωσης των δημοσιευμάτων που καταχωρούνται σε όλα τα τεύχη της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως πλην εκείνων που καταχωρούνται στο τεύχος Α.Ε.-Ε.Π.Ε. και Γ.Ε.ΜΗ., από την ιστοσελίδα του Εθνικού Τυπογραφείου (www.et.gr).

Οι υπηρεσίες εξυπηρέτησης πολιτών λειτουργούν καθημερινά από 08:00 μέχρι 13:00

* 0 1 0 0 1 0 3 1 4 0 5 0 7 0 0 7 6 *

ΑΠΟ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΟΥ 34 * ΑΘΗΝΑ 104 32 * ΤΗΛ. 210 52 79 000 * FAX 210 52 21 004
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: <http://www.et.gr> — e-mail: webmaster.et@et.gr